

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**GÜVENSİZ BAĞLANMA STİLİNE SAHİP OLAN EVLİ
BİREYLERİN ALDATMA VE PROBLEM ÇÖZME
BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Sübiye YILMAZ

İSTANBUL, 2016

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**GÜVENSİZ BAĞLANMA STİLİNE SAHİP OLAN EVLİ
BİREYLERİN ALDATMA VE PROBLEM ÇÖZME
BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Sübiye YILMAZ

Öğrenci No:

140790127

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Neslim Güvendeğer DOKSAT

İSTANBUL, 2016

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Güvensiz Bağlanma Stiline Sahip Evli Bireylerin Aldatma Ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım 01.09.2018

Sübiye YILMAZ

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

01.09.2016

Enstitümüz *Psikoloji* Anabilim Dalı *Klinik Psikoloji* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 140790127 numaralı *Sübiye YILMAZ*'in "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Güvensiz Bağlanma Stiline Sahip Olan Evli Bireylerin Aldatma ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 22.08.2016 tarih ve 2016/33 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (6.1) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında oyçokluğu/oybirliği ile *Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Neslim Güvender DOKSAT
(Beykent Üniversitesi)

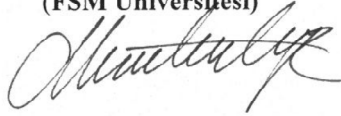
ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Filiz Şükrü GÜRBÜZ
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Melek ASTAR
(FSM Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Sübiye Yılmaz
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Neslim Güvendeğer Doksat
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2016
Alanı : Klinik Psikoloji
Anahtar Kelimeler : Evlilik, Güvensiz Bağlanma, Aldatma, Problem Çözme Becerileri

ÖZ

GÜVENSİZ BAĞLANMA STİLİNE SAHİP OLAN EVLİ BİREYLERİN ALDATMA VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Evlilikte yaşanan bazı sorunların temeli çocukluk çağımızda temelleri atılan bağlanma stilleri ile ilişkilidir. Bu sorunların ortaya çıkarılması evlilik kurumunun sağlamlaştırılmasına katkı sağlayacağı düşüncesiyle araştırmada güvensiz bağlanma stiline sahip evli bireylerin, aldatma ve problem çözme becerileri incelenmiştir. Araştırmaya, İstanbul ilinin çeşitli yerlerinde ikamet eden 194'ü kadın 86'sı erkek olmak üzere 280 kişi katılmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerini öğrenmek adına Kişisel Bilgi Formu ve değişkenleri ölçmek adına da İlişki Ölçekleri Anketi, Aldatma Eğilimi Ölçeği ve Evlilikte Problem Çözme Ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde Ki Kare, Mann Whitney- U ve Kruskal Wallis Testleri kullanılmıştır. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, güvenli ve güvensiz bağlanma stiline sahip bireylerin aldatma eğiliminde anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Bununla birlikte, güvenli ve güvensiz bağlanma stiline sahip bireylerin evlilikte problem çözme becerileri arasında da anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Name and Surname : Sübiye Yılmaz
Supervisor : Assist. Prof. Dr. Neslim Güvenderge Doksat
Degree and Date : Master , 2016
Major : Clinical Psychology
Key Words : Marriage, Insecure Attachment, Infidelity. Problem Solving Skills

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN DECEPTION AND PROBLEM SOLVING STRATEGIES BETWEEN MARRIED INDIVIDUALS WITH INSECURE ATTACHMENT STYLES

Some basic problems experienced in marriage are associated with the attachment styles which have been building up since the childhood. This study investigated the relationships between deception and problem solving strategies among married individuals with insecure attachment styles. It has been predicted that the determination of these problems could have strengthened the institution of marriage. 194 women and 86 men, with a total number of 280 individuals who had been residing in various places of İstanbul had participated in the study. Demographical Information Inventory, Relationship Scale Questionnaire, Infidelity Tendency Questionnaire and Marital Problem Solving Scales had been applied to the participants. Ki Square, Mann Whitney- U ve Kruskal Wallis Tests were used in the analysis of data. According to the statistical analyses, there was no significant difference between the attachment styles and infidelity tendencies. At the same time, it was also found that there was no significant difference between the attachment styles and problem solving skills.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZ.....	i
ABSTRACT	ii
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

EVİLİK VE BAĞLANMA KAVRAMLARI

1.1.Evilik	3
1.1.1. Evlenme Biçimleri.....	4
1.2. Bağlanma	10
1.2.1. Bağlanma Kuramı.....	10
1.2.2. İçsel Çalışan Modeller	11
1.2.3. Yetişkin Bağlanma Stilleri	12

İKİNCİ BÖLÜM

ALDATMA VE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ

2.1.Aldatma	16
2.1.1. Aldatmanın Türleri ve Altında Yatan Nedenler	18
2.1.2. Erkek ve Kadınları Aldatmaya Yönelten Faktörler	20
2.1.3. Aldatma Sonrası Yaşanan Etkiler.....	21
2.1.4. Evlilikte Aldatma İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	22
2.1.4.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	22
2.1.4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	24
2.2. Problem Çözme Becerisi	26
2.2.1. Evlilikte Problem Çözme Becerisinin Rolü	30
2.2.2. Evlilikte Problem Çözme İle İlgili Yapılan Araştırmalar	31
2.2.2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	31
2.2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	33

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı	36
3.2. Araştırmanın Önemi	36
3.3. Araştırmanın Problem ve Alt Problemleri	37
3.3.1. Hipotezler	37
3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	37
3.5. Araştırmanın Modeli	38
3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Karşılaşılan Güçlükler	38
3.7. Sayıtlılar	39
3.8. Veri Toplama Araçları	39
3.8.1. Kişisel Bilgi Formu	39
3.8.2. İlişki Ölçekleri Anketi	39
3.8.3. Aldatma Eğilimi Ölçeği	40
3.8.4. Evlilikte Problem Çözme Ölçeği	41
3.9. İşlem	41

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	43
4.2. Betimleyici İstatiksel Verilere İlişkin Sonuçlar	43
4.3. Ki Kare Analizleri	47
4.4. Aldatma Eğilimi ile Evlilikte Problem Çözme İlişisine Yönelik Korelasyon Analizi	50
4.5. Bağlanma Stillerine Göre Aldatma ve Problem Çözme Analizleri	51
4.6. Ek Bulgular	53

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma	56
5.2. Öneriler	61
5.3. Sonuç	62

KAYNAKÇA.....	64
EKLER.....	72
Ek.1 Kişisel Bilgi Formu	72
Ek.2 İlişki Ölçekleri Anketi	73
Ek.3 Aldatma Eğilimi Ölçeği.....	74
Ek.4 Evlilikte Problem Çözme Ölçeği.....	76

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No:

Tablo 1: Dörtlü Bağlanma Modeli	14
Tablo 2: Katılımcıların Cinsiyet Dağılım Tablosu.....	43
Tablo 3: Katılımcıların Yaş Aralıkları Dağılım Tablosu.....	44
Tablo 4: Katılımcıların Eğitim Durumu Dağılım Tablosu	44
Tablo 5: Katılımcıların Gelir Düzeyi Dağılım Tablosu.....	44
Tablo 6: Katılımcıların Evlenme Biçimi Dağılım Tablosu	45
Tablo 7: Katılımcıların Evliliğe Karar Verme Süresi Dağılım Tablosu.....	45
Tablo 8: Katılımcıların Evlilik Süresi Dağılım Tablosu	46
Tablo 9: Katılımcıların Çocuk Sayısı Dağılım Tablosu	46
Tablo 10: Katılımcıların Aldatma Eğilimi Ölçeği, Evlilikte Problem Çözme Ölçeği ve İlişki Ölçekleri Anketi'nin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Ortalama ve Standart Sapma Değer Tablosu.....	46
Tablo 11: Katılımcıların Bağlanma Stilleri Dağılım Tablosu.....	47
Tablo 12: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Bağlanma Stilleri Dağılım Tablosu	47
Tablo 13: Katılımcıların Yaş Aralıklarına Göre Bağlanma Stilleri Dağılım Tablosu	48
Tablo 14: Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Bağlanma Stilleri Dağılım Tablosu	49
Tablo 15: Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Bağlanma Stilleri Dağılım Tablosu	49
Tablo 16: Katılımcıların Evlenme Biçimlerine Göre Bağlanma Stilleri Dağılım Tablosu.....	50
Tablo 17: Aldatma ve Problem Çözme Değişkenlerinin Korelasyon Analiz Tablosu	50
Tablo 18: Katılımcıların Bağlanma Stillerine Göre Aldatma Eğilimi Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	51
Tablo 19: Katılımcıların Bağlanma Stillerine Göre Problem Çözme Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.....	51

Tablo 20: Aldatma Eğilimine Göre Cinsiyet Puan Ortalamalarının	
Karşılaştırılması	53
Tablo 21: Problem Çözmeye Göre Cinsiyet Puan Ortalamalarının	
Karşılaştırılması	53
Tablo 22: Aldatma Eğilimine Göre Yaş Gruplarının Puan Ortalamalarının	
Karşılaştırılması	54
Tablo 23: Problem Çözmeye Göre Yaş Grupları Puan Ortalamalarının	
Karşılaştırılması	54
Tablo 24: Problem Çözmeye Göre Evlilik Süresi Puan Ortalamalarının	
Karşılaştırılması	55
Tablo 25: Evlilik Süresi Puanlarının Betimsel İstatistiği	55

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No:

Şekil 1. İki Boyutlu Yetişkin Bağlanma Modeli.....	15
Şekil 2. Araştırma Modeli	38

KISALTMALAR

a.g.k	: Adı Geçen Kaynak
s.a.	: Sayfa Aralığı
s.s.	: Sayfa Sayısı
Bknz.	: Bakınız
F	: Frekans
N	: Denek Sayısı
$\bar{x}$	: Ortalama
SS	: Standart Sapma
P	: Anlamlılık Düzeyi
χ^2	: Ki Kare

GİRİŞ

Evlilik iki kişinin bir yuva kurmak için kanunların öngördüğü şekilde aynı mekânı, aynı zamanı paylaşmasıdır. Ruhen ve bedenen birleşmektir. Diğer toplumlarda olduğu gibi bizim toplumumuz için de evlilik kurumu kutsal sayılmaktadır. Kişi evlilikten sonra topluma cinsel eşini onaylatır ve geri kalan hayatını buna göre devam ettirir.

Birçok çift hayatına alacağı kişiyi iyi tanımak adına yıllarını verse de evlilik için şans faktörü de önemlidir. Uzun süren flört denemelerinin ardından yapılan birçok evlilik kısa sürmektedir. Evlilik yaşamında, tanındığına emin olunan kişinin çok farklı yanlarına şahit olunduğunda büyük hayal kırıklıkları meydana gelir. Yani ancak şanslıysak doğru kişiyi seçeriz.

Peki, şanslı olan kişiler neden her zaman mutlu olamıyorlar evliliklerinde? Çoğu zaman bu şanslı grubundaki kişiler de evlilik süreçlerini boşanmayla sonlandırmaktadır. Boşanmanın birçok nedeni olabilir. Terk, zina, sosyo-ekonomik yetersizlik, şiddetli geçimsizlik, cana kast, dayak ve küçük düşürücü davranış ve hareketler, akıl hastalığı, kumar, alkol aldatma ve eşlerden birinin psikolojik rahatsızlığının olması. Burada da görüldüğü üzere aldatma boşanma sebepleri arasındadır ve günümüzde giderek büyük bir paydaya sahip olmaktadır. Evlilikteki diğer sebeplerin birçoğunun altında yatan neden ise, kişilerin problem çözme becerilerinin düşük olmasıdır. Bu araştırmanın amacı, bu iki sorunun kaynağının çocukluk çağında sağlam temeller üzerine oturtulmayan güven ile ilişkisini sorgulamaktır. Güvensiz bağlanma stiline sahip olan evli bireyler daha çok aldatma eğilimine sahiptirler. Bunun yanında bu kişilerin problem çözme becerileri de güvenli bağlanma stiline sahip olan bireylere göre daha düşüktür. Bu araştırmayla birlikte bu sorunların temeli anlaşılıp düzeltme yoluna gidilerek evlilik kurumuna katkı sağlanacaktır.

Bu çalışmada ilk olarak evlilik ve bağlanma kavramı ele alınmıştır. Sonraki aşamada, aldatma ve problem çözme becerileri açıklanıp aralarındaki ilişki ortaya koyulmuştur. Son aşamada ise; araştırmanın metodu, amacı, yöntem ve sonuçları ele alınmıştır.

Araştırmaya İstanbul'un çeşitli semtlerinde ikamet eden 280 evli bireye uygulanmıştır. Katılımcılara ilk olarak kişisel bilgi formu ve ardından İlişki Ölçekleri Anketi, Aldatma Eğilimi Ölçeği ve Evlilikte Problem Çözme Ölçeği verilmiştir. Çıkan sonuçlar Ki Kare, Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis Testleri ile analiz edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

EVİLİK VE BAĞLANMA KAVRAMLARI

Bu bölümde; araştırmada söz edilen temel kavramlardan olan evlilik ve bağlanmaya ilişkin bilgiler yer almaktadır.

1.1.Evlilik

Türk Medeni kanununa göre evlilik, iki karşıt cinsten kişinin hukuken makbul ve muteber olan hayat ortaklığıdır. Bu ortaklığa “evlilik birliği” denilmektedir. Evlilik kavramı üzerine çeşitli kaynaklardan karşımıza çıkan ortak noktalar vardır. Bu noktalara göre evlilik;

- İki karşı cins arasında olmalıdır
- Gerçekleştirildiği her toplumda kanunlara uymalıdır
- Değişik kültürleri bir araya getirir
- Aile kurmayı ve doğacak çocuklara belli bir statü kurmayı hedefler
- Ortaklık ve işbirliği zemini sağlar
- Sosyal, kültürel, biyolojik, psikolojik ve ekonomik amaçları içerir¹.

Evlilik kararı hayatımızın en önemli kararı diyebiliriz. Öyle ki geri kalan hayatımızı mahvetmek de huzurlu bir şekilde geçirmek de bu karara bağlı olmaktadır. Çünkü birçok insanın mutlu olup olmaması evlilik üzerine temellenir. Thomas More’e göre; evlenmek için doğru insanı bulmak biri zehirli diğerleri zehirsiz olan on yılının bulunduğu torbadan zehirsiz olanı bulmaktır. Ona göre, yıllarca karşımızdaki kişiyi tanımak için harcadığımız süre boşuna çünkü evlilikte tamamen şans faktörü önemli. Tanıdığımıza emin olduğumuz kişi evlendikten sonra farklı biri çıkabilir. Alışık olmadığımız hareketler sergileyebilir ya da sözler söyleyebilir. Ve anlarız ki tanıdığımızı emin olduğumuz kişiyi aslında hiç tanımamışız. Birçok çift Thomas More’i haklı çıkarıyor. Evlilik öncesi uzun flört ve

¹ Davut İbrahimoglu, *Evlilik Kavramı, Evlilik Nedir?*, <http://www.psikoenerji.com/makaleler/evlilik-kavrami>, (04.01.16).

nişanlılık dönemi geçirmelerine rağmen evlendikten kısa bir süre sonra boşanıyorlar. Demek ki, evlilikte şans faktörünün de rolü yadsınamaz².

Evlilikteki şans faktörünün rolünden filozof Sokrates de bahsetmiştir. Onun evlilik üzerine düşüncesi ise şu yöndedir; "Ne olursa olsun evlenin İyi bir kadına düşerseniz mutlu olursunuz. Kötü bir kadına düşerseniz filozof olursunuz." Sokrates'in bu düşüncesi hem çerçeve değiştirme hem de şans faktörünü vurgulamaktadır.

Evlilik kavramı her toplum ve kültür için farklı anlamlar taşımaktadır. Bizim kültürümüzde evlilik kurumu kutsal görülmektedir. Evlenme kararı bazı kişiler için kolay verilebilse de günümüzde özellikle eğitim seviyesinin yüksek olduğu kişiler arasında daha zor verilmektedir. Bu kararı etkileyen birçok unsur olabilir. Erkek ve kadın rolleri, sosyal statüler, aile yapısı, eğitim düzeyi, kültürel unsurlar, duyguların niteliği ve hangi koşullar altında evlilik kararı alındığı gibi faktörler evlilik kararını etkilemektedir³.

1.1.1. Evlenme Biçimleri

Evlilik insan hayatındaki geçiş dönemlerindendir. Gençlik dönemi bitiminden sonra evlilik çağı başlar. Evlenme biçimleri sosyal ve ekonomik yapıya, değer yargılarına, toplumsal statüye, kentsel ve kırsal kesimlerin yaşayış biçimlerine ve daha birçok nedene bağlı değişiklikler gösterir. Türkiye’de evlenme biçimleri oldukça çeşitlidir. Şimdilerde gelişmiş yerlerde tanışıp anlaşılarak evlenme giderek artmasına rağmen daha kırsal yerlerde yöresel evlilikler devam etmektedir. Türkiye’deki evlenme biçimleri şunlardır:

Görücü Usulü İle Evlenme: Daha çok kırsal bölgelerdeki görülen yöresel evlenme biçimidir. Kız seçimi aile büyükleri tarafından gerçekleştirilir (anne, baba, aile yakınları). Erkeğin kızı beğenmesi yeterli görülmez, aile büyüklerinin de

² Mehmet Akif Ersoy, *Neden Evleniyoruz? Evlilik Nedenleri*, <http://www.ruhikizi.com/giris-neden-evleniyoruz-evlilik-nedenleri-makalesi42.html>, (04.01.16)

³ Mustafa Özay, *Evlilik Üzerine*, <https://www.doktorsitesi.com/makale/evlilik-uzerine>, (04.01.16).

onayından geçmesi gerekir. Kızı değerlendirme güzellik, maharet, huy ve iffet gibi kavramlar üzerine olur.. Ailelerin de ekonomik yönden birbirine denk olması karar vermede önemli rol oynar. Aile büyükleri (erkeğin annesi, kız kardeşi, birkaç akraba) kız evine ziyarette bulunur ve eğer erkeğin ısrarla istediği bir kız yoksa karar verme yetkisi bu gruba ait olur.

Kız Kaçırma (Düğünsüz Evlenme): Ailelerin rızası olmadığı zamanlarda meydana gelir. Genellikle kız tarafı yüzünden ekonomik ya da diğer sebepler olduğunda ortaya çıkar. Erkek ve kız anlaşarak kaçarlar. Farklı olarak, kızın rızası olmadan da kaçırılabilir. Bu şekilde kaçırma, erkeğin arkadaşlarının yardımıyla gerçekleşir. Bunun üzerine aileler arasında sorunlar yaşanır.

Başlık Parası Karşılığında Evlenme: Anadolu'nun birçok yerinde uygulanan evlenme biçimidir. Erkek tarafından kız vermenin karşılığında belli bir para, altın, tarla ya da hayvan almasına denir. Doğu Anadolu'da başlık parasına; “bedel”, “ağırlık”, “ana hakkı” gibi isimler verilmektedir. Kadının değersizleştirilmesi açısından son derece ilkel bir zihniyetin ürünüdür.

Oturak Alma Evlilik: Sivas, Kastamonu, Kütahya illerinde görülen bir evlenme biçimidir. Kızın bohçasını alıp erkek evine gidip oturması nedeniyle “oturak alma” denir. Yine ekonomik yetersizliğin olduğu ya da kız ve erkek ailesinin evliliğe karşı çıktığı zamanlarda daha çok görülür.

Başörtüsü Kaçırma Yoluyla Evlilik: Kızın bir eşyasının kaçırılmasıyla kızın kaçırılması eş tutulmaktadır. Van, Hakkâri, Ağrı ve Erzurum'un bazı ilçelerinde bu evlenme biçimine rastlanır. Yöresel adı “dezmâl kaçırması” olarak bilinir. Kızın yolda, çeşmede ya da evde erkek tarafından başörtüsünün zorla alınması iffetin (kızlığın) bozulması anlamına gelir. Böylece kızın ailesi erkeğin ailesiyle anlaşmak zorundadır.

Beşik Kertme Evliliği: Ülkemizde mevcut olan bu evlenme biçimi Avusturalya ve Hindistan'da da görülmektedir. Birbirini seven eş dost, akrabalar çocuklarının beşiklerine birer işaret vururlar ve böylece çocuklar nişanlanmış olur.

Taygeldi Evlilik: Dul bir kadının veya erkeğin eski karı ya kocasından olan çocuklarını da alarak başka dul bir erkek/ kadınla yaşamasına denir. Kadın ya da erkeğin yanında getirdikleri çocuklar “taygeldi” olarak adlandırılır.

Kuma Getirme Evliliği: Cumhuriyetten önce karısı kısır olan ya da erkek çocuk doğuramayan erkek, yeniden evlenirdi. Şimdilerde bu evlenme biçimi sadece Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizin kırsal kesiminde devam ediyor.

Berdel (Bedel) Evliliği: Başlık parasını ödeyemeyecek durumda olan aileler anlaşarak hem kızlarını hem de oğullarını birlikte evlendirirler. Yani evlenme çağındaki kızını/ oğlunu karşı ailenin oğlu/ kızıyla evlendirir. “kız değiş tokuşu”, “değişik usulü” gibi adları da vardır.

Kepir (Yaban Değişimi) Evliliği: Bu evlilik zor kullanılarak yapılır. Parasızlık ya da ailelerin çıkardığı zorluklar nedeniyle evlenemeyen iki arkadaş, kardeşlerini ailelerine fark ettirmeden ıssız bir yere götürürler ve birbirine teslim ederler. Zorla sahip olarak evlenmiş olurlar. Bu evliliklere Hakkâri ve çevresinde rastlanır.

Ölen Kardeşin Karısıyla Evlenme: Bu evlilik biçiminde ölen kişinin karısı, bekâr kardeşle evlendirilir veya evli olan kardeşin ikinci karısı olur. Eğer erkek kardeş yoksa yeğen veya akrabalarından biri tercih edilir. “Namusun dışarıya gitmemesi” düşüncesiyle yapılır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaygındır. Asya ve Avusturalya'da bazı topluluklarda da görülür.

Baldızla Evlilik: Kocanın ölen eşinin kız kardeşiyle evlenmesidir. Annesiz kalan çocuklara üvey anne olarak teyzenin seçilmesi, çocukların daha iyi bakılacağı fikrinden gelmektedir.

İçgüveyi Evliliği: Erkeğin ekonomik durumunun yetersiz olduğu durumlarda özellikle tek kız çocuğu olan ailelerin erkeği “içgüvey” olarak eve almasıdır. Temelinde sosyo-ekonomik ve psikolojik nedenlerin olduğu, erkeğin ekonomik gücünün sınırlı olduğu evlenme biçimidir.

Yetim evliliği: Anne babası ölmüş ve kardeşleri olmayan bir kızın ya da erkeğin akrabalarından biriyle evlendirilmesi. Bu evlenme biçiminin temelinde yardımlaşma ve sosyal dayanışma yatar.

Yakın Akraba Evliliği: Türkiye’de yapılan evliliklerin üçte birinin yakın akraba evliliği olduğu biliniyor ve bu oranın %80’i kardeş çocukları evlilikleridir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu’nun kırsal kesiminde oldukça yaygındır. Mirasın bölünmemesi, kayınvalide ve kayınpedere yaşlılık döneminde akraba çocuklarının (gelin ve damadın) daha iyi bakacağı düşüncesi bu evliliğin oluşmasına nedendir.

Oldu Bitti Evlilik: Kızın erkeğin zayıf tarafını yakalayıp ya da erkeğin kızın zayıf yanını yakalayıp onunla ilişkiye girmesi nedeniyle gerçekleştirilen evliliktir.

Para Karşılığı Evlenme: Çocuk denecek yaştaki kızların okuldan alınıp para karşılığı yaşlı veya özürlü kişilere satılmasıdır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin kırsal kesiminde rastlanır.

Kan Parası Karşılığı Evlenme: Karşı tarafa, öldürülen kişi için para, altın ve kız verilir. Yine doğu bölgelerin kırsal kesimlerinde görülür. Tek olumlu tarafı; kan davasının devam etmemesi için yapılan bir evlilik biçimi olmasıdır.

Öç Alma Karşılığı Evlenme: Aralarında kan davası olan bazı ailelerin karşı ailenin saygınlığını düşürmek için başvurdukları bir yöntemdir. Karşılıklı olarak birbirinden kız kaçırma şeklinde olan evlilik biçimidir. Eğitimsiz olan doğu bölgelerinde mevcuttur.

Çok Eşli Evlilik: Eğitim seviyesinin gelişmediği kırsal yerlerde yaşanan evlilik biçimidir. Kadın erkek çocuk doğuramıyorsa üstüne 1.,2. ya da 3. kuma getirilmektedir. Böylece, kadının özgürlük hakkı hiçe sayılır.

Anlaşmalı Evlilik: Dul kadınların veya adamların yaşlılık döneminde yaptıkları evliliktir. Bakımları için dul olan kişilerle dini nikâh yaparlar ve bunun karşılığında karşı tarafa para, altın, ev verilir.

Hileli Evlilik: Emekli olan dul kişilerin öldükten sonra maaşlarını yakınları alsın diye yapılan bir evlilik biçimidir. Bu evlilikler kâğıt üzerinde kalır. Yurt dışındaki vatandaşların da çalışma izni almak için yabancı kadınlarla bu evliliği yaptığı görülüyor.

Rastlantı Evliliği: Başı sonu düşünülmeden yapılan evliliktir. Tesadüfen eş dostun yanında ya da yolculuk sırasında karşılaşma sonucu karşı tarafın dış görünüşünden etkilenip hemen evlenme kararı almaktır. Böyle yapılan evliliklere “yıldırım aşk evliliği” de denir.

İlan Yoluyla Eş Seçme (Evlenme): Gazete, dergi, internet ilanı ve televizyonda ilan vererek gerçekleştirilen evliliktir. Kişi kendisinin fiziksel, ruhsal özelliklerini verir ve daha sonra eşi olabilecek kişide istediği özellikleri söyler. Ortak noktaları olan kişiler konuşup anlaşarak evlenmeye karar verir.

Tercihli Evlilik: Bu tür evlilik, aile büyüklerinin onayıyla ekonomik gücü eşit olan aileler arasında gerçekleştirilir. Görücü usulü ile arasındaki fark; kadın ve erkeğin aynı çevreden olmaları ve önceden birbirini tanınmasıdır.

Yabancı İle Evlilik: Yurt dışında iş olarak çalışanların yaptıkları bir evliliktir. Yabancıdan kız alma ya da verme şeklinde olur. Kimi Türk işçiler Türkiye’de bıraktıkları eşlerini yanlarına almak yerine yabancı başka bir kadınla evlenir. Böylece çok eşliliği seçmiş olurlar.

Farklı Mezhep Evliliği: Evlilik kararı alma sürecinde karşılaşılan en önemli sorunlar arasında din ve mezhep ayrılığı gelmektedir. Hoşgörülü olan aile büyükleri bunu sorun haline getirmese de bazı büyükler için önemli bir farktır. Çiftlerin özellikle ekonomik özgürlüğü yoksa aile büyüklerine bağımlı olduklarından, onların rızası olmadan bu evlilik gerçekleşmez.

Metres Edinme Evliliği: Eğitimsiz zenginlerin zenginlik göstergesi olarak kullandıkları bir tür evliliştir. Başka bir ev tutarak kadının bütün ihtiyaçları karşılanır ve gayr-i meşru bir ilişki yaşanır.

Muta Evliliği: Geçici bir süreliğine yapılan bir evlenme biçimidir. Türkiye'nin bazı çevrelerinde görülen bu evlilik, daha çok İran'da yaygındır.

Dul Evliliği: Dul bir erkeğin yine dul bir kadınla evlenmesine denir. Yaşı geçmiş bir kızın dul bir erkekle evlendiği veya bazı nedenler yüzünden evlenmemiş bir erkeğin dul bir kadınla evlendiği de olur.

Tanışıp Anlaşarak Evlenme: Eğitim düzeyi yüksek, ekonomik özgürlüğü olan ve büyük kentlerde yaşayan kişilerin tercih ettikleri evlenme biçimidir. Tanışıp bir süre arkadaşlık yaparak birbirini tanıyan kız ve erkeğin yaptıkları evliliklerdir.

Televizyon Evliliği: Reyting amaçlı yapılan, kişilerin kapalı bir yere koyularak aylarca birlikte vakit geçirmesinin sonunda yapılan bir evlenme biçimidir. Kayınvalide adayları kanala gelerek kişiler hakkında değerlendirme yaparlar. Aylar sonra anlaşıp evlenmeye karar veren çiftler halktan gelen oylarla birinci olurlarsa düğün masrafları karşılanır ve çeşitli hediyelerin de sahibi olurlar⁴.

⁴ Lütfü Sezen, *Türkiye'de Evlenme Biçimleri*, A.Ü Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı: 27, Erzurum 2005, sa.185-195.

1.2. Bağlanma

0-2 yaş arası dönemin kapsadığı bebeklik çağı çocuğun duygusal, fiziksel ve zihinsel olarak en hızlı geliştiği zamandır. Çocuğun bu yaşta ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadar becerileri gelişmediği için bakım verene muhtaçtır. Bu bağımlılık süresince bakım veren kişiyle arasında kurduğu ilişki onun zihinsel ve duygusal gelişimi için çok önemlidir⁵.

Yaşam zorluklarıyla baş edebilmek için kişinin uygun gördüğü başka bir kimseye yaklaşması ve beraberliğini sürdürmek adına yaptığı davranışlara bağlanma davranışı denir.

Bağlanmanın temelleri bebeklik döneminde temel bakım veren (genelde anne) ve bebek arasında gelişirken daha sonra bu ilişki yetişkinlikte farklı şekillerde devam eder ve bu dönemdeki bağlanmaları önemli derecede etkiler. Kurulan sağlıklı ve güvenli bağlanma ilişkisiyle çocuk, başkalarına rahatça güvenebilir, dünyayı özgürce keşfedebilir ve karşılaştığı koşullara uyum sağlayabilir. Fakat bebeklik döneminde eğer bağlanma konusunda yetersizlik oluştuysa, çocukta bir takım olumsuzluklar meydana gelmektedir. Güvensizlik ve duygusal güçlükler yaşamının yanında patolojik sonuçlar da doğurabilir. Yani bağlanma davranışı yaşamımızı tümüyle etkilemektedir. Bizim sosyal ve kişisel yaşamımız, stres kontrolümüz, fiziksel ve psikolojik sağlığımız, bunun yanında kognitif gelişimimiz bebeklik döneminde yaşadığımız bağlanma sürecine bağlı olmaktadır⁶.

1.2.1. Bağlanma Kuramı

Bağlanma süreci üzerindeki çalışmalar; Bowlby'in Tavistock Kliniği'nde sevdiği kişilerden ayrılan çocukların yaşadığı bu durumun kişilik gelişimdeki etkilerini araştırmasıyla ve Ainsworth'un da güvenlik kuramı üzerinde durmasıyla

⁵ Olcay Tüzün, Kemal Sayar, *Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji*, Düşünen Adam Dergisi, Sayı: 19(1), 2006, sa: 24-39.

⁶ Merve Çıkılı Uytun, Didem Behice Öztıp, Ertuğrul Eşel, *Ergenlik ve Erişkinlikte Bağlanma Davranışının Değerlendirilmesi*, Düşünen Adam The Journal Of Psychiatry and Neurological Sciences, Sayı: 26, 2013, sa: 177-189.

başlar⁷. Ainsworth'e göre, kurulan bağın duygusal ve sürekli olması, ayrılma sürecinde stres yaşatması, bir araya gelindiğinde memnuniyet olması ve kayıp yaşandığında yas meydana gelmesi bağlanmanın var olduğunu ifade eder⁸. Bağlanma kuramı psikodinamik yaklaşımlar, nesne ilişkileri ve etiyoloji üzerine kurulmuştur. Bağlanma sistemi bebek ve ona bakan kişi arasındaki yakınlığı temel alır⁹. Bowlby'e göre; anne çocuk arasındaki sağlıklı ilişki, sağlıklı psikolojik gelişimi oluşturur. Bunun yanında, bu süreç yanlış gelişmiş ya da kesintiye uğramış ise, kişilik problemleri ve zihinsel hastalıklar baş gösterir. Bowlby, nevrotik kişiliğin nedeninin güvensiz bağlanma stilleri olduğunu öne sürer. Hayvanlar üzerinde yaptığı gözlemler sonucunda, bebeğin anneye yapışması ve takip etmesinin yaşama şansını arttırdığını görmüştür. Bunun üzerine, insanlardaki bağlanmanın bunun ötesinde önem taşıdığına dikkat çeker ve insan hayatı üç temel bağlanma işlevi üzerinde durur. Bunlar: dünyayı keşfederken geri dönebilecek güvenli bir liman olma, fiziksel gereksinimleri karşılama ve hayata dair bir güvenlik duygusu geliştirebilme şansı¹⁰.

1.2.2. İçsel Çalışan Modeller

Davranış sistemi, nörofizyolojik süreçlerden kaynaklandığı düşünülen içsel süreçleri içerir. Bu süreçler, hem genetik hem de çevresel faktörlerin etkisiyle gelişir¹¹.

İçsel çalışan modeller, bakım verenin tepkiselliği tarafından oluşan ve düzenlenen organizma düzeyinde bir sistemdir¹². Bowlby'e göre; bakıcıyla tekrarlanan günlük yaşantılar çocuğun gelişiminde içsel temsilleri oluşturur. Bakım verenin verdiği tepkiler 'içsel çalışan modeller (internal working models)' olarak

⁷ Müge Ersoy Kart, *Yetişkin Bağlanma Stilleri ve Çalışma Davranışı: Hekimlerle Yapılan bir Çalışma*, Mülkiye Dergisi, Cilt:28, Sayı: 245, 2002.

⁸ Onur Altuntaş, Hasan Hüseyin Altınova, *Farklı Engel Grupları Olan Kadınların Bağlanma Stilleri*, Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Sayı: 10/3, 2015, sa: 97-114.

⁹ Ümit Morsünbül, Figen Çok, *Bağlanma ve İlişkili Değişkenler*, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, Sayı: 3(3), 2011, ss: 553-570.

¹⁰ Tüzün, Sayar, a.g.k. sa: 24-39.

¹¹ Mary D. Salter Ainsworth, *Attachment Beyond Infancy*, American Psychologist, Cilt: 44, Sayı: 4, 1989, sa: 709 – 716.

¹² Cindy Hazan, Philip R. Shaver, *Bağlanma (Yakın İlişkilerle İlgili Araştırmalar İçin Bir Çerçeve)*, Psychological Inquiry, Sayı:1, 1995, sa: 1-49.

adlandırılır. İçsel çalışan modeller, iki boyuttan oluşmaktadır: Kendilik modeli ve diğeri modeli. Bireyin kendisini ne derecede değerli gördüğüne ve başkaları tarafından ne derece sevmeye layık olduğunu algılayışına kendilik modeli denir. Diğeri modeli ise, bireyin ihtiyacı olduğunda başkalarından ne oranda yardım isteyebileceğine ve başkalarının güven vericiliğine ilişkin değerlendirmelerini içermektedir¹³.

Çocuğun kendine ve çevresindeki diğeri kişilere olan bilişlerini oluşturan içsel çalışan modeller, bakımının verdiği tepkiler sonucunda yapılır. İhtiyacı olduğunda çocuk bakım veren kişiden yanıt alıyorsa onun güvenilir ve destekleyici olduğu hakkında bilişsel temsiller oluşur. Fakat tersi bir durumda çocuk, bakım vereni reddedici, kendini ise sevmeye veya değer görülmeğe layık olmayarak algılar. İçsel çalışan modeller ergenliğe kadar pekişerek kişide yer edinir ve kişi bu modelleri ilişkilerinde kullanır¹⁴. Bağlanma kuramına göre, kişilerarası ilişkilerde ilk yaşantıların izleri içsel çalışan modeller aracılığıyla sonraki yaşama aktarılır¹⁵.

1.2.3. Yetişkin Bağlanma Stilleri

Bowlby, bağlanmanın yaşam boyu süren bir süreç olduğunu, bebeklikte yapılan bu sürecin yetişkinliğe kadar çok fazla değişime uğramadan işlev gördüğünü ileri sürer. Ona göre, zihinsel modeller iki temel boyut içermektedir. Bunlar; bağlanma figürünün korunma ve destek çağrılarına cevap veren olarak görülüp görülmediği ve kişinin başkaları tarafında yardıma değer olarak görüp görmediğidir¹⁶.

Bartholomew'in yetişkin bağlanma modelleri, Bowlby'in içsel çalışma modelleri (benlik ve başkaları modeli) ve Ainsworth ve Main'in üçlü bağlanma stiline (güvenli, kaygılı-kararsız, kaçınan) dayandırılmıştır. Bu iki boyutlu modele göre kişinin kendine ve başkalarına karşı olan bakış açıları bağlanma stillerini ortaya

¹³ John Bowlby, *Attachment and Loss Volume 1: Attachment*, (Baskı sayısı:2), Basic Books, New York, 1969.

¹⁴ Morsünbül, Çok, a.g.k., sa: 553-570.

¹⁵ Altuntaş, Altınova, a.g.k., sa: 97-114.

¹⁶ Nebi Sümer, Derya Güngör, *Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örnekleme Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma*, Türk Psikoloji Dergisi, Cilt:14, Sayı:43, 1999, sa: 71-106

koyar¹⁷. Bu kapsamda Bartholomew, benlik ve başkaları modellerinin olumlu ve olumsuz olmasına göre dört ana bağlanma tipi geliştirmiştir. Olumlu benlik modeli, yüksek özsaygı ve kuşku duyulmadan kabul edilen içselleştirilmiş “sevilebilirlik” duygusu olarak tanımlanabilir. Olumsuz benlik modeli ise düşük özsaygı ve başkalarından onay alma gereksinimi taşır. Olumlu başkaları modeli, başta bağlanma kişisi olmak üzere başkalarının gerektiğinde “ulaşılabilir” ve “güvenilir” olduğu hakkındaki beklentiyi içerir. Diğer yandan olumsuz başkaları modeli, başkalarının “güvenilmez” olduğuna dair kalıplaşmış inançlar barındırır. Yakınlık kurmaktan kaçınma ve sosyal olarak destek alma vermeye kayıtsız kalma gibi davranışlar ve tutumlar görülür¹⁸.

Güvenli (secure) bağlanma modeli: Bu kişiler; hem kendilerine hem başkalarına karşı olumlu bilişsel modele sahiptirler. İlişkilerinde güvenli, mutlu ve kendilerini sevmeye layık olarak hissederler. Eşlerinin yanlışlarını daha fazla törele ederler. Öz saygıları yüksek olduğundan ilişkilerinde terkedilme korkusu yaşamazlar ve başkalarıyla daha kolay yakınlık kurabilirler. Kendilerini açmaktan hoşlanırlar, kişisel arası ilişkilerde olumlu, iyimser ve yapıcıdırlar. Ayrıca daha az fiziksel rahatsızlık ve ölüm korkusu yaşarlar.

Saplantılı (preoccupied) bağlanma modeli: Olumsuz benlik, olumlu başkaları modeline sahiptirler. Bu modele sahip kişiler kendini değersiz olarak görürler ve ilişkilerinde terkedilme korkusu yaşarlar. Kendine güvenleri azdır. Başkalarını pozitif kendilerini ise negatif olarak görürler.

Kayıtsız (dismissing) bağlanma modeli: Kayıtsız bağlanma modeline sahip bireyler kendilerini olumlu başkalarını ise olumsuz olarak algırlarlar. Yüksek özsaygıya sahip kişilerdir. Bu stilde, bakım verenin reddedişiyle çocuk olumlu bir benlik imgesi yaratmak için kendini bu figürden uzak tutar ve yaşadığı olumsuz duyguları önemsizleştirir. Yetişkinlikte ise yakın ilişkilerden kaçan, bu ilişkilerin

¹⁷ Tahsin İlhan, Yalçın Özdemir, *Belirlenen Yetişkinlerde Yaş, Cinsiyet ve Bağlanma Stilllerinin Kimlik Statüleri Üzerindeki Yordayıcı Rolü*, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:19, 2012, sa: 227-241.

¹⁸ Nebi Sümer, *Yetişkin Bağlanma Ölçeklerinin Kategoriler ve Boyutlar Düzeyinde Karşılaştırılması*, Türk Psikoloji Dergisi, Cilt:21, Sayı:57, 2006, sa: 1-22.

önemli olmadığını düşünen, zamanını faaliyet yaparak geçiren, özgür ruhlu kişiler olurlar.

Korkulu (fearful) bağlanma modeli: Hem kendilerine hem de karşısındaki kişilere olumsuz yönde bakarlar. Bireysel değersizlik duygularından ötürü başkalarını reddedici ve güvenilmez olarak algırlar. Yakın ilişki kurmak istemelerine rağmen terkedilme korkusu onları engeller. Reddedilme nedeniyle riskli sosyal ortamlardan ve ilişkilerden kaçarlara. Böylece başkaları tarafından incitilmekten kendilerini korumuş olurlar¹⁹.

Tablo 1: Dörtlü Bağlanma Modeli

	(OLUMLU)	(OLUMSUZ)
(OLUMLU)	GÜVENLİ Yakınlık kurma konusunda rahat ve bağımsız	SAPLANTILI İlişkilerine takıntılı, sürekli ilişkilerini düşünme
BAŞKALARI MODELİ	KAYITSIZ Yakınlığa karşı kayıtsız ve karşıt- bağımlı	KORKULU Yakınlıktan korkan ve sosyal ilişkilerden kaçınan
(OLUMSUZ)		

Kaynak: Merve Çıkılı Uytun, Didem Behice Öztop, Ertuğrul Eşel, *Ergenlik ve Erişkinlikte Bağlanma Davranışının Değerlendirilmesi*, Düşünen Adam The Journal Of Psychiatry and Neurological Sciences, Sayı: 26, 2013, ss: 177-189.

Deneyisel kanıtlar; sosyal, duygusal, davranışsal ve akademik sonuçların çocukluk ve ergenlikteki bağlanmayla ilgili olduğunu gösteriyor. Güvenli bağlanma; sosyal yeterliliğin yüksel olması, akran kabulü ve popülerlikte pozitif yönde etkili olurken bunun yanında güvensiz bağlanma akran reddine, negatif duygusal ilişkiler ve davranışlara (düşmanlık, sinirlilik, geri çekilme, düşük öz güven ve kolayca hayal kırıklığına uğramaya eğilimli olma gibi) neden olmaktadır. Örneğin; kaçınan

¹⁹ Didem Aksu, *Bağlanma Stilleri*, <http://didemaksu.terapi.com/2011/02/07/baglanma-stilleri/>, (30.01.16).

bağlanma stiline sahip çocuklar yalan, zorbalık gibi davranışlarla ortaya çıkan agresyon davranışlarına daha fazla yatkındır. Ayrıca, kararsız bağlanma stiline sahip çocuklar da ise özgüven eksikliği ve akranlarıyla sosyalleşememe gibi etkiler görülmesi muhtemeldir²⁰.

ŞEKİL 1: İki Boyutlu Yetişkin Bağlanma Modeli

Kaynak: Lisa Beck and Elizabeth A. Madresh, *Romantic Partners and Four-Legged Friends: An Extension of Attachment Theory to Relationships with Pets*, Anthrozoos, Cilt:21, Sayı:1, sa:43-59.

²⁰ Constantinos M. Kokkinos, *Bullying and Victimization in Early Adolescence: Associations With Attachment Style and Perceived Parenting*, Journal of School Violence, sayı:12, 2013, sa:174–192.

İKİNCİ BÖLÜM

ALDATMA VE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ

Araştırmanın temel kavramlarından olan aldatma ve problem çözme becerilerine ait bilgilere bu bölümde yer verilmiştir.

2.1.Aldatma

Aldatma; mevcut eşin/partnerin rızası olmadan üçüncü bir kişi ya da kişilerle yaşanan duygusal veya cinsel birlikteliktir²¹. Diğer bir deyişle, kişilerin partnerleriyle arasındaki güven ilişkisinin, başka bir bireyin cinsel ya da duygusal olarak ilişkiye katılmasıyla bozulması olarak da tanımlanabilir²².

Fiziksel ya da duygusal yakınlık ilişkisi içinde aldatma meydana gelebilir. Fiziksel olarak aldatan eş başka birine fiziksel olarak yakın olurken duygusal aldatmada kişi, duygusal kaynaklarını yani sevgisini, ilgisini, zamanını ya da dikkatin başka bir bireye yöneltmesidir. Çoğu birey partnerinin bedenini başka bir kişiye vermiş olmasını affedebilir olarak görürken kalbini başka bir kişiye vermiş olmasını affedemez. İlişkinin en çok yıpranmasına neden olan aldatma ise duygusal bağlılık içeren fiziksel birlikteliğin yaşandığı uzun süreli ilişkileri içeren aldatmalardır²³.

Aldatma bir bağlanma sorunudur. Narsist ve bağımlı kişilerde daha sık rastlanır. İlişkideki sorunlara rağmen birbirinden kopamayanlar, bir yandan yaşanan problemler nedeniyle aldatmaya sürüklenirken, diğer yandan da özgüven eksikliği ve yalnız kalma korkuları yüzünden ilişki veya evliliğini bitirememektedirler²⁴.

²¹ Cem Keçe, *Aldatmanın Nedenleri, Türleri*, <http://cemkece.com.tr/m-aldatmanin-nedenleri.html>, (21.02.2016).

²² Didar Kantarcı Boğda, *Aldatma*, <http://www.psikologdidar.com/makale.aspx?mid=16>, (21.02.2016).

²³ Esin Ergin, *Aldatmanın Yaralarını Sarmak Mümkün Mü?*, <http://kortopsikoloji.com/dergi/aldatmanin-yaralarini-sarmak-mumkun-mu>, (21.02.2016).

²⁴ Serhat Yabancı, *Aldatma Psikolojisi ve Tedavisi*, <http://serhatyabanci.com/Makale-a-Aldatma-psikolojisi-ve-.php>, (21.02.2016).

Erkeklerin aldatmasının temelinde cinsellik, kadınların ise duygusal ihtiyaçları yattığı bilinir. Fakat son zamanlarda uygulanan araştırma sonuçlarına göre; monogam (tek eşli kimse) tanımıyla değerlendirilen kadınların da aldatma oranları artış göstermektedir. 2012 yılında Amerika’da yayınlanan bir derginin araştırma sonuçlarında kadının ve erkeğin aldatma oranı birbirine yakın çıkmıştır. Ayrıca yakalanmayacağımdan emin olsaydım aldatırdım sorusuna evet yanıtını verenlerin oranı da %75 civarındadır. Yani yakalanma korkusu azaldıkça aldatma riski de yükselmektedir.

Çiftler üzerine yaptığı araştırmalarla ünlü olan terapist John Gottman’a göre; bireylerin arasında yaşanan romantik ilişkilerdeki çoğunlukla önemsenmeyen dostluk, arkadaşlık, yaşanan tutku, aşk ve cinsellikten alınan tatmini büyük oranda etkilemektedir. Gary Neuman evli ve eşini aldatan 200 erkek bireye “eşinizi neden aldatıyorsunuz?” sorusunu sormuştur. Aldığı cevaplar John Gottman’ın bulgularını destekler nitelikte çıkmıştır. Erkeklerin ve kadınların aldatma sebepleri birbirine benzerdir. Katılımcı erkeklerin %48’i evliliklerinde duygusal tatmin eksikliğinden bahsetmiştir. Diğer taraftan, katılımcıların yalnızca %8’i sex ve cinsel tatminsizlik cevabını vermiştir²⁵. Aldatmanın çeşitleri vardır. Bunlar:

Sanal Aldatma: Son 10 yılda ortaya çıkan bir aldatma çeşididir. İnternet aracılığıyla hayatınıza birinin girmesi ve sizin o kişiyle özel paylaşımlarda bulunmanız. Paylaşılanlar sanal ama hissedilenler reeldir.

Duygusal Aldatma: Sexin yanında aşk ve sevginin de olmasıdır. İlişkilerdeki bireylerin yaşadığı mutsuzluk ve heyecan arayışı gibi bazı faktörler duygusal aldatmanın ortaya çıkmasına neden olur. İlişkisindeki boşluğu böyle bir ilişki ile doldurma çabasıdır. Ağırıklı olarak kadınlarda görülür.

Cinsel Aldatma: Ağırıklı olarak cinsellik amaçlı ilişkileri kapsar²⁶.

²⁵ Gizem Pekcan, *Aldatmada Cinsiyet Farkı*, <http://www.psikolojist.com/makaleler/aldatmada-cinsiyet-farki>, (21.02.2016).

²⁶ Yabancı, a.g.k., <http://serhatyabanci.com/Makale-a-Aldatma-psikolojisi-ve-.php>

2.1.1. Aldatmanın Türleri ve Altında Yatan Nedenler

-Seks işçileriyle yapılan seks

Cinsel arzuların doyurulması amacıyla yapılır. Daha fazla erkeklerde görülmesinin yanında son yıllarda kadınlarda da görülmeye başlandı. Bu tür aldatmayı seçme nedenleri arasında eş ile cinsel ilişkiye girememe ya da cinsel doyuma ulaşamama, fantezilerin eşe açıklanamaması, yakınlık korkusu sayılabilir. Bu tür ilişki yaşayanlar evliliklerini bitirmeyi düşünmez, yaşadıkları ilişkiyi ihtiyaçlarını karşılama olarak görürler.

-Seks veya tutku bağımlılığı

Seks veya tutku bağımlıları farklı partnerlerle, farklı deneyimler yaşama zorunluluğu hissederler. Denenen pozisyonlar, partner sayısı ve yaşanan fanteziler sex ve tutku bağımlıları için çok önemlidir. Bu kişiler çoğu zaman eşlerini aldatırlar.

-Fırsattan İstifade

Farklı kişilerle yaşanan tek seferlik aldatma türüdür. Duygusal olarak bir bağın bulunmadığı bu aldatma türü “zararsız bir kaçamak” olarak adlandırılır. Bu ilişkiyi yaşayan kişiler eşlerinden memnundurlar ve ayrılmayı düşünmezler. Bu kaçamağı da ‘ayağa gelinen fırsat ‘olarak değerlendirirler.

-Boşanma Öncesi Hazırlık

Bazen eşlerden biri karşı tarafa olan bağlılığını kaybeder ve bunu ne eşine söyleyebilir ne de yalnız kalacağını korkusuyla ayrılma yönünde bir girişimde bulunabilir. Kişi yeni bir ilişkiye başlayarak kendini güvene alır. Eşinden de uzaklaşarak onu da boşanma evresine hazırlamış olur. Bu ilişki türlerinde ilişki yaşanan partner kişi için önemli değildir, bu süreçte kuvvet görevi görür. Amaç sadece mevcut eşten ayrılmaktır.

-İkinize de İhtiyacım Var

Kişi hem mevcut eş hem de aldatma partneri ile eş zamanlı ilişki yaşar. İkisinden de vazgeçemez ve onlara karşı farklı sorumluluklar hisseder. Onlardan aldığı farklı duygular vardır. Genellikle mevcut eş huzur, sevgi diğer partner ise aşk ve tutku kaynağı olarak görülür.

-Kısasa Kısas

Kişi aldatıldığında özgüveni düşer ve kendini değersiz hisseder. Kendine olan saygısını kazanmak için başkası tarafından arzulanmak ve sevilmek ister. Bu yüzden aldatılmanın hemen ardından ya da uzun süre geçtikten sonra kendisine ihanet eden kişiyi aldatır. Bu tür aldatma ilişkisine kısasa kısas denir.

-Beni Fark Et

Uzun süren ilişki ya da evliliklerde partnerlerden biri eşi için eskisi kadar önemi kalmadığını hisseder. Eşinin /partnerinin dikkatini çekmek ya da kıskandırmak için bir geceliğine farklı bir kişiyle olur. Yaşanılan bu ilişkide duygusal bir yön yoktur. Sadece uyarı amaçlıdır.

-Geri Püskürtme

Duygusal olarak birine bağlanmaktan korkan kişiler başvurur bu aldatma türüne. Yaşadıkları ilişki giderek ciddileştiğinde araya mesafe koymak için aldatma yolunu seçer. Böylece hem kendini dizginlemiş hem de partnerini kendinden uzaklaştırmış olur. Bu kişiler için ilişkinin sınırları olur ve bu sınırlara çıkmak istemezler (fazla sevgi, ilgi istenmemeli, çok zaman alınmamalı, evlilikten söz edilmemeli ve birlikte yaşama fikri sunulmamalı).

-Nefes Almak

Hem eşiyle hem işiyle hem de sosyal yaşantısıyla ilgili stres yaşayan bireyler kendilerini rahatlatabilecek başka bir partner edinebiliyorlar. Belirli sorumluluklar olmadan rahatça görüşülen bu partnerlerle ilişki yaşamının amacı; gerginlikten uzak

kalmak, kafayı dağıtmaktır. Kişi eşinden göremediği muameleyi başkasında arar ve kendisini dinleyen, önemseyen kişilerle beraberlik yaşar.

-Sadece Aşk

Bazı kişiler, ciddi bir ilişki içindeyken veya evli iken beklemediği bir anda başka birine âşık olabiliyor. Aşkın pozitif yanlarının verdiği his ile âşık olan kişi partnerini aldatmaması gerektiğini düşünüyor. Hatta eşini aldatmazsa kendine aldatmış gibi hissediyor ve kendini aşka bırakıyor. Bu tip aldatmalarda partnerin hatası yoktur. Eşi aldatmaya yönelten ilişkinin monotonluğudur²⁷.

Aldatmanın sebepleri oldukça çeşitlidir. Psikoanalitik yoruma göre, kişilerin hayatlarına seçtikleri eşler çocukluk çağında âşık oldukları eşlere benzer kişilerdir fakat Oedipus ve Electra komplekslerinin çözülmesinde sorun yaşadıkları için bilinç dışı tabular geliştirirler ve bu sebeple partnerleriyle seks hayatı olumsuz etkilenir. Bunun yanında, kişinin çocukluk çağında cinselliği kötü olarak öğrenmesi, cinsel hazzını partnerinden daha düşük biriyle giderme isteğine yol açar.²⁸.

2.1.2. Erkek ve Kadınları Aldatmaya Yönelten Faktörler

Erkeklerin ve kadınların psikoloji, hormonal yapısı birbirinden farklı olduğu için ikili ilişkilerden beklentileri ya da ihtiyaçları da birbirinden ayrıdır. Erkeklerin aldatma nedenlerinin temelinde cinsellik kadınların ise duygusal boşluk ve mutsuzluğun yattığı bilinir. Diğer nedenler ise şöyle sıralanabilir:

-Kadınları Aldatmaya İten Sebepler

İlgi ihtiyacı

Değer görme isteği

Güç ve güven arzusu

İntikam arzusu

Yeni bir aşk

²⁷ Keçe, a.g.k., <http://cemkece.com.tr/m-aldatmanin-nedenleri.html>

²⁸ K. Boğda, a.g.k. , <http://www.psikologdidar.com/makale.aspx?mid=16>

-Erkekleri Aldatmaya İten Sebepler

Değerli görülme isteği

Güler yüzlü kadınlarla olma arzusu

Yalnız kalma ihtiyacı²⁹.

2.1.3. Aldatma Sonrası Yaşanan Etkiler

Aldatma, yaygınlığı ve evlilik kurumuna etkileri açısından toplumsal bir sorundur. Genellikle cinsel nedenler yüzünden hareket eden erkekler ile duygusal doyumsuzluk yüzünden hareket eden kadınların hareket noktaları farklı olsa da vardıkları nokta aynıdır.³⁰ Kadınlar eşlerinin kendilerini duygusal olarak, erkekler ise eşlerinin kendilerini daha çok fiziksel olarak aldatmaları konusunda kaygı yaşadıklarını belirtmektedirler. Yapılan araştırma sonuçları gösteriyor ki, kadınların % 80'inde partnerlerinin başka birine aşık olma fikri kaygı yaratırken erkeklerin sadece % 52'inde yaratmaktadır. Bunun yanı sıra, partnerlerinin başka biriyle cinsel deneyimler yaşaması fikri erkeklerin %48'inde kadınların ise sadece %20'sinde kaygı yaratmaktadır³¹.

Aldatmanın sonuçları, aldatılan kişi için yıkıcı sonuçlar doğurabilir ve sonrasında stres bozukluğunda görülen semptomlara yol açabilir. Aldatmanın ardından yaşanan süreç tıpkı birinin ölümünün ardından yaşanan yas süreci gibidir. İçinde şok, mutsuzluk, çaresizlik, inkâr gibi duyguları barındırır³². Aldatılan kişi, kendini yetersiz ve başkaları tarafından beğenilmeyen biri olarak algılamaya başlar³³. Özellikle kadınlar daha fazla duygusal yönden çöküntü yaşarlar. Kadınlar erkeklere kıyasla hayal kırıklığı, kendini suçlama ve kendinden şüphe etme

²⁹Cem Keçe, *Aldatmaya Yönelten Etkiler*, <http://cemkece.com.tr/m-erkekleri-aldatmaya-yonelten-etkenler.html>, (25.02.2016).

³⁰ Atıf Ünaldi, *Aldatma Yazı Dizisi-Sabah Gazetesi (Mehmet Sungur)* <https://mehmetsungur.com.tr/2013/07/15/aldatma-yazi-dizisi-sabah-gazetesi/>, (29.02.2016).

³¹ Robert Ervin Cramer, Ryan E Lipinski, John D Meteer, Jeremy Ashton Houska, *Sex Differences in Subjective Distress to Unfaithfulness: Testing Competing Evolutionary and Violation of Infidelity Expectations Hypotheses*, Journal of Social Psychology, Cilt: 148, Sayı: 4, 2008, sa: 389-405.

³² Ünaldi, a.g.k., <https://mehmetsungur.com.tr/2013/07/15/aldatma-yazi-dizisi-sabah-gazetesi/>.

³³ Yabancı, a.g.k., <http://serhatyabanci.com/Makale-a-Aldatma-psikolojisi-ve-.php>.

duygusuna daha fazla kapılırlar. Aldatılma sonrasında kadınlarda görülen belirtilerin içinde; kötü anıları hatırlama, takıntılı şekilde düşünme, kızgınlık, değersizlik hissi, kıskançlık, anksiyete atakları ve depresyon sayılabilir. Dahası, kadınlar aldattıkları takdirde genellikle eşinden giderek uzaklaşmaktadır³⁴. Diğer taraftan erkekler aldatmaya karşı kadınlara oranla daha fazla yıkıcı ve öfkeli tepkiler göstermektedirler³⁵.

2.1.4. Evlilikte Aldatma İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde; evlilikte aldatma ile ilgili yapılan yurt içi ve yurt dışı çalışmaları ayrı ayrı sunulmuştur.

2.1.4.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Yurt içinde yapılan bir araştırmada, evli kişilerde bağlanma stilleri ve bazı değişkenlere göre evlilik uyumu ve aldatma eğilimlerinin değişip değişmediği incelenmiştir. Örneklemi İstanbul'da yaşayan 217 kişi oluşturmaktadır. Bağlanma stillerini ölçmek için İlişki Ölçekleri Anketi, evlilik uyumlarını ölçmek için Evlilik Uyum Ölçeği, aldatma eğilimlerini belirlemek için de Aldatma Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin sonuçlarına göre; farklı bağlanma stiline sahip olan evli bireylerin evlilik uyumları ve aldatma eğilimleri arasında istatistiksel olarak önemli bir farklılık çıkmamıştır. Evlilik süresinin evlilik uyumunu etkilemediği fakat aldatma eğilimiyle ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır³⁶.

Kankaya (2015) tarafından evli bireylerde aldatma eğilimi ve cinsel yaşantılar üzerine araştırma yapılmıştır. Araştırma kapsamında evlilik doyumu, aldatma eğilimi ve cinsel yaşantılar kavramlarının birbiriyle ilişkili olup olmadığı ölçülmüştür. Bunun yanında cinsel işlev bozukluğu, cinsiyet, yaş, çocuk sayısı evlilik biçimi, eşler arası görsel beğenilirlik, ekonomik durum, eğitim düzeyi vb. değişkenlerle olan

³⁴ Pekcan, a.g.k., <http://www.psikolojist.com/makaleler/aldatmada-cinsiyet-farki>.

³⁵ K. Boğda, a.g.k. , <http://www.psikologdidar.com/makale.aspx?mid=16>.

³⁶ Zeynep Şeyma Çavuşoğlu, *Bağlanma Stilleri Evlilik Uyumu ve Aldatma Eğilimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, 2011, ss:88.

ilişkiye de bakılmıştır. Çalışmaya 50 evli çift katılmıştır ve katılımcıların halen evli olmaları ve eşleriyle birlikte yaşıyor olmaları dikkate alınmıştır. Araştırma sonunda elde edilen sonuçlara göre; aldatma eğilimi ile cinsel doyum arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki, aldatma eğilimi ile evlilik doyumu arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki ve cinsel doyum ile evlilik doyumu arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak, cinsel doyum ile cinsiyet, eşlerin günlük çalışma saati ve görsel beğenirlik arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca, evlilik doyumu ile akrabalık durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Aldatma eğilimi ile çeşitli değişkenlerin ilişkilerine bakıldığında ise, cinsiyet, çiftlerin eğitim durumu, evlenme biçimi ve akrabalık durumu değişkenlerinin, aldatma eğilimiyle anlamlı bir ilişkisi olduğu bulunmuştur³⁷.

Bir diğer çalışma, evli bireylerin cinsiyete göre aldatma eğilimleri, evlilik doyumu düzeyleri ve cinsel doyum düzeyleri üzerine yapılmıştır. Bu çalışmada cinsiyete göre erkeğin ve kadının aldatma etken ve sonuçları araştırılmıştır. Bunun yanında, aldatma sonrası devam eden evlilikten ve cinsellikten alınan doyum arasındaki ilişkinin ölçülüp değerlendirilmiştir. 42 kadın 44 erkek olmak üzere toplamda 86 katılımcıya uygulanmıştır. Çıkan analiz sonuçlarına göre; erkeklerin aldatma eğilimleri kadınlardan daha fazladır. Aldatma eğilimi arttıkça cinsel ve evlilik doyumu da artmaktadır. Buna ek olarak, evlilik doyumu ile cinsel doyum arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır³⁸.

Kubat (2012)'ın yaptığı bilimsel araştırma; evli bireylerde aldatma eğilimi ve evlilik doyumu ilişkisinin ölçülmesi üzerinedir. Aldatma eğilimi ve evlilik doyumunun, cinsiyet, evlilik biçimi, eğitim, eşin eğitimi, maddi durum, eşlerin akrabalık durumları, evlilik süresi, çocuk sayısı ve yaş ile olan ilişkileri de incelenmiştir. 166 kişi uygulamaya katılmıştır. Veri sonuçlarına göre; aldatma eğilimi ile evlilik doyumu arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki

³⁷ Damla Kankaya, *Evli Bireylerde Aldatma Eğilimi ve Cinsel Yaşantılar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, 2015, ss:138.

³⁸ Sevdâ Gizem Özcan, *Evli Bireylerin Cinsiyete Göre Aldatma Eğilimleri, Evlilik Doyum Düzeyleri ve Cinsel Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, 2014, ss:112.

olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun dışında, aldatma eğilimi ile cinsiyet, evlilik süresi ve çocuk sayısı arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca, maddi durum, evlilik süresi ve çocuk sayısı değişkenlerinin evlilik doyumuyla anlamlı bir ilişkisi de olduğu bulunmuştur³⁹.

Evli kadın ve erkeklerde aldatmanın tipi-affetme, pozitif duygu-affetme ve baş etme-affetme ilişkilerinde evlilik doyumunun aracı rolü üzerine de bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışma 122 evli kişiye uygulanmıştır. Çıkan sonuçlar; evlilik doyumu, olumlu duygu-affetme ve duygu odaklı baş etme- affetme ilişkilerinde aracı rol oynarken, aldatma tipi affetme ve problem odaklı baş etme-affetme ilişkilerinde aracı rol oynamadığını göstermektedir⁴⁰.

2.1.4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Yurtdışında Buss ve Shackelford'un yaptıkları araştırma evliliğin ilk yılında aldatmaya duyarlılık üzerinedir. Araştırmaya 107 evli çift katılmış ve bu kişilerin aldatma belirleyicileri incelenmiştir. Bunlar; kişilik faktörleri narsisim (kendine hayranlık) ve dürüstlük gibi; ilişki bağlamları, tekrarlayan çatışma ve cinsel doyum kaynakları gibi ve bireylerin bir çift olmada göreceli 'eş değeri' algısı. Araştırmacılar kişilik, ilişki durumları ve göreceli eş değeri üzerine kişisel rapor, eş raporu ve mülakat raporu elde etmişlerdir. Verilerin sonuçlarına göre; aldatmaya duyarlılık kişilik özelliklerinden düşük dürüstlük, yüksek narsisim ve yüksek psikotizm değeriyle kuvvetli şekilde ilişkilidir. Bununla birlikte, ilişki durumlarından cinsel tatminsizlik, çatışma konuları, partnerin kıskançlığından şikâyet gibi durumlar da aldatmaya duyarlılıkla yakından ilişkili çıkmıştır⁴¹.

Tuttle ve Davis'in 2015'de din, aldatma ve boşanma arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Din davranışlarının boşanmaya etkisi araştırılmıştır. Araştırmaya 763

³⁹ Damla Elif Kubat, *Evli Bireylerde Aldatma Eğilimi ve Evlilik Doyumu İlişkisinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, 2012, ss:96.

⁴⁰ Emine Duman Temel, *Evli Kadın ve Erkeklerde Aldatmanın Tipi- Affetme, Pozitif Duygu-Affetme ve Baş Etme- Affetme İlişkilerinde Evlilik Doyumunun Aracı Rolü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 2013, ss:141.

⁴¹ David M. Buss, Todd K. Shackelford, *Susceptibility to Infidelity in the First Year of Marriage*, Journal of Research in Personality, Cilt: 31, Sayı: 2, 1997, sa: 193-221.

kişi katılmış ve bu kişiler en az 12 senelik evli olan kişilerden seçilmiştir. Yapısal eşitlik ve çok orantılı tehlikeler modellemeleri kullanılmıştır. Analizler; aşırı dindarlığın evlilikte aldatma olasılığını düşürdüğünü ortaya çıkarmıştır. Bunun yanında, aşırı dindarlığın boşanma üzerindeki etkisi ise karmaşıktır. Şaşırtıcı olarak, evlilikte karalılık ve boşanma üzerinde aldatmanın etkisi olmadığı görülmüştür⁴².

Bir diğer çalışma, kişilik, evlilikte memnuniyet ve evlilikte olası aldatma üzerine yapılmıştır. Araştırmacıların hipotezleri, kendilerine uygun olmayan ve güvenilmeyen eşlerle olan kişiler evliliklerinden daha az memnun olacakları ve bir sonraki sene muhtemelen evlilik dışı ilişki kuracakları yönündedir. Çalışma 107 çiftle yani 214 kişinin katılımıyla gerçekleşmiştir. Veri sonuçları; kişilik ve evlilik memnuniyeti evlilikte olası aldatmalara ve sadakat sorunlarına etki eden faktörler olarak ortaya çıkmıştır⁴³.

Yapılan bir başka çalışmada, evlilikte aldatmanın evlilik öncesi öncülleri araştırılmıştır. 72 örneklem üzerinden yapılmıştır. Evliliklerinin ilk yılında aldatılan ve aldatılmayan çiftlerin evlilik öncesi öz-raporları ve gözlem verileri karşılaştırılmıştır. Erkeklerin aldattığı çiftler karakterize edilmiş: anlamlı derecede düşük cinsel tatmin, düşük pozitif iletişim ve yüksek derecede kadının geçersiz kılınması (hükümsüz olması) faktörleri ortaya çıkmıştır. Buna karşılık, kadının aldattığı çiftlerde, olumlu iletişim düzeyi önemli ölçüde düşük, erkek ve kadının olumsuz iletişimi yüksek ve erkek- kadının hükümsüzlüğü yüksek düzeyde çıkmıştır⁴⁴.

Jeanfreau, Jurich ve Mong'un yaptıkları çalışma ise sadece kadınlara yöneliktir. Kadınların evlilikte aldatma ile ilgili risk faktörleri ele alınmıştır. Kadınların evlilik dışı ilişkilerini araştırmak için yapı yapılandırılmış görüşmeler

⁴² Joshua D. Tuttle, Shannon N. Davis, *Religioni Infidelity and Divorce: Reexamining the Effect of Religious Behavior on Divorce Among Long- Married Couples*, Journal of Divorce and Remarriage, Cilt: 56, Sayı: 6, 2015, sa: 475-489.

⁴³ Todd K. Shackelford, Avi Besser, Aaron T. Goetz, *Personality, Marital Satisfaction, and Probability of Marital Infidelity*, Individual Differences Research, Cilt:6, Sayı:1, 2008, sa:13-25.

⁴⁴ Elizabeth S. Allen, Galena Kline Rhoades, Scott M. Stanley, Howard J. Markman, Tamara Williams, Jessica Melton, Mari L.Clements, *Premarital Precursors of Marital Infidelity*, Family Process, Cilt:47, Sayı:2, 2008, sa:243-259.

yapıldı ve bilgiler ses bandıyla toplanmıştır. Analiz için de transandantal fenomenolojik model kullanılmıştır. Çalışmaya dört kadın katıldı ve bütün kadınların ortak faktörleri; kaliteli zaman geçiremem, çatışmaları çözmem ve ilgisizlik olduğu ortaya çıkmıştır. Bu faktörlerin aldatmaya zemin hazırladığını dile getirmişlerdir⁴⁵.

2.2. Problem Çözme Becerisi

Problem; bireyin günlük yaşamında karşılaştığı giderilmek istenen güçlüklerdir. Bir durumun problem olarak tanımlanabilmesi için, kişide rahatsızlık uyandırması ve birden fazla çözüm yolu bulunması gerekir⁴⁶. Problem çözme; bir sorunu çözmek için yaşanan deneyimler ile öğrenilen kuralların bir adım ötesine giderek yeni çözüm yolları bulabilme olarak tanımlanabilir⁴⁷. Problem çözme becerisi ise; sorunu çözme yolunda etkili olacak araç ve davranışları seçebilmektir⁴⁸.

Psikolojik sorunlar günden güne artış göstermektedir. Kişilerin yaşadığı sosyal, toplumsal, ekonomik ya da mesleki sorunlar bireylerde hem psikolojik hem de bedensel rahatsızlığa yol açmaktadır⁴⁹. Bu sıkıntıların çözümü için kişinin sahip olması gereken problem çözme becerileri vardır. Bunlardan bazıları; eleştirel düşünme, planlama ve organize etme, gözden geçirme ve değerlendirmedir⁵⁰.

Problem çözme, bilişsel, duygusal ve davranışsal etkinlikleri içeren bir süreçtir:

⁴⁵ Michelle M. Jeanfreau , Anthony P. Jurich ,Michael D. Mong, *Risk Factors Associated with Women's Marital Infidelity*, Contemp Fam Ther, Sayı:36, 2014, sa: 327-332.

⁴⁶ Cenk Akbıyık, *Problem Çözme – Öğretim İlke ve Yöntemleri*, <http://slideplayer.biz.tr/slide/8976903/>, (09.03.2016).

⁴⁷ Fidan Korkut, *Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:22, 2002, sa:177-184.

⁴⁸ Akbıyık, a.g.k., <http://slideplayer.biz.tr/slide/8976903/>.

⁴⁹ İlknur Bozkurt, *Sorun Çözme Becerisi*, <http://www.psikoaktif.com/makale-detay/50-sorun-cozme-becerisi-ve-terapisi.html>, (07.03.2016).

⁵⁰ Füsün Akkök, Hasan Bacanlı, *Çocuklarda Problem Çözme Becerilerinin Geliştirilmesi*, http://tnoterlrbirligiortaokulu.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/06/06/734318/icerikler/cocuklarda-problem-cozme-becerilerinin-gelistirilmesi_181546.html, (07.03.2016).

➤ **Bilişsel süreçtir**

3 ana değişkenden etkilenir; bilişsel başa çıkma stratejileri, bilişsel süreçlerle davranışların düzenlenmesi ve bilişsel süreçlerin bilinçli kontrolleri (akıl yürütme, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, karar verme gibi).

➤ **Duygusal bir etkinliktir**

3 ana değişkenden etkilenir; duygusal başa çıkma stratejileri, duyguların eylem üzerindeki engelleyici ve destekleyici etkileri, davranış değerlendirme ve duygu kavramlarının birbiriyle ilişkisi. Farklı bir deyişle duygusal tepkilerin değiştirilip problemin yeniden yapılandırılması bu süreçte etkili bir stratejidir.

➤ **Davranışsaldır**

4 ana değişkenden etkilenir; daha önceki eylem türleri, önceki eylemlerin etkisizlik nedenleri, eylemlerin işlevsel sonucu ve bireyin azmi⁵¹.

Tüm problemlerin çözümleri zihinsel bir sürece bağlıdır ve problem çözerken kullanılan bilimsel aşamalar vardır. Bu aşamaların başında problemin farkında olma gelir. Yani bir durumun problem olabilmesi için kişiyi rahatsız etmesi ve kişinin bunun farkında olması gerekir. Daha sonraki aşamada; problem tanımlanır, problem ile ilgili kaynaklar belirlenir. Üçüncü aşamada çözüm için alternatif yollar bulunur. Son aşamada ise; alternatif yollardan bir ya da bir kaç kullanılarak problem ortadan kaldırılmaya çalışılır⁵².

Problemlerle karşılaşan bireyler farklı davranışlar sergileyebilirler. Bazıları problemi hemen çözmek isterken bazıları ise problemi görmezden gelir. Problem çözme üzerine yapılan çalışmalar da bireylerin probleme yaklaşımı ve çözümü açısından farklılık gösterdiğini kanıtlar⁵³. Günlük yaşamda bazı sorunlarla karşılaşılır ve bunları çözmek için farklı problem çözme yolları denenir. Bunlar:

⁵¹ Saynur Nevres Kaya, *Problem Çözme Becerisi*, <http://slideplayer.biz.tr/slide/2732197/> , (09.03.2016).

⁵² Selahattin Gelbal, *Problem Çözme*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:6, 1991, ss: 167-173.

⁵³ Semra Tetik, Ayşen Açıkgöz, *Duygusal Zeka Düzeyinin Problem Çözme Becerisi Üzerindeki Etkisi: Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama*, Electronic Journal of Vocational Colleges, Umyos Özel Sayı, 2013, s.a: 4-5.

Aceleci Yaklaşım

Aceleci yaklaşım; bireyin bir problemle karşı karşıya geldiği anda ilk aklına geleni yapmasıdır. Problem konusunda değişik etmenler dikkate alınmadan, alternatif yollar denenmeden hareket edilir.

Düşünen Yaklaşım

Düşünen yaklaşım; problemi anlamayı, çözümünde elde olan seçenekler dikkate alınarak değerlendirmeyi, birbiriyle karşılaştırmayı ve ölçmeyi içerir.

Kaçınan Yaklaşım

Kaçınan yaklaşım; kişinin problemin çözümü için ayrıntılı olarak bilgi toplamayı, uyguladığı çözümün başarısız olması halinde başa çıkma konusundaki kaygıyı, işe yarayan ve yaramayan çözüm yollarını düşünmeyi kapsar.

Değerlendirici Yaklaşım

Bu yaklaşım bireyin bir problemin çözümünde kullandığı çözüm yolunun sonucunu kendi sonucu ile karşılaştırıp değerlendirmesidir. Ayrıca bir problemi çözebilmek için uygulayacağı yolların hepsini düşünüp düşünmediğini ve neler hissettiğini anlamak için duygularını test eder.

Kendine Güvenli Yaklaşım

Bu yaklaşım, kişinin problem çözme konusunda kendine güvenini açıklar. Kişi, problem çözme ve gösterdiği çaba konusunda yeterli olup olmadığını ölçer.

Planlı Yaklaşım

Birey bir problemi çözmek konusunda, planlı bir şekilde eldeki verileri değerlendirerek çözüme ulaşmayı hedefler⁵⁴.

⁵⁴ Nurten Erdoğan, *İlköğretim Yöneticilerinin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

Problem çözmenin; etkili bir öğrenmeyi ve bireysel yetenekleri geliştirme yolunu kapsar. Zaman, çaba, enerji ve alıştırma işidir. Bireyin amaç, ihtiyaç, beceri, değer, alışkanlık ve tutumları ile ilgili olması ve bunun yanında yaratıcı düşünce ile zekâ, irade, duygu ve eylem gibi unsurları kendinde birleştirmesinden dolayı da çok yönlüdür⁵⁵.

Olumlu kişilik özellikleri problemlerin çözümünde etkilidir. Bu olumlu kişilik özellikleri; nesnel bir bakış açısı ve özgüvene sahip olma, olaylara serinkanlı yaklaşabilme, yaratıcı düşünme ve atılgan olabilmedir⁵⁶. Bu kişilik özelliklerimiz çocukluk dönemimizde temellenir.

Problem çözme becerilerimizin de temelleri çocukluk dönemimizde atılır ve hayat boyu sosyal yaşantımıza etki eder. Yapılan ilgili çalışmalarda, çocukların 4 yaş gibi erken bir dönemde eğitimle problem çözücü düşünme biçimini kazanabilecekleri vurgulanmaktadır. Verilen eğitimde büyük rol, anne baba tutumlarına aittir. Selçuk Üniversitesi'nde yapılan araştırmanın sonucunda; ebeveyn tutumlarının aşırı koruyucu, disiplinli ve baskıcı olmaları çocuklarında problem çözme becerilerinin gelişmesini önlediği ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra, demokratik ebeveyn tutumlarının ise çocuklarda problem çözme becerilerini geliştirdiği ortaya çıkmıştır⁵⁷.

Problem çözme, kişinin psikolojik uyumu, kendine olan güveni, iletişim becerilerinin etkinliği, akademik ve sosyal özsaygı ile yakından ilişkilidir. Sosyal problem çözme becerilerindeki eksiklikler gençlerde saldırganlık, madde kullanımı ve davranış bozuklukları gibi nedenler doğurabilmektedir⁵⁸.

⁵⁵ Fitnat Kaptan, Hünkâr Korkmaz, *Türkiye'de Hizmet Öncesi Öğretmenlerin Problem Çözme Becerilerine Yönelik Algıları Üzerine Bir İnceleme*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü-Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara / TÜRKİYE, s.a: 2-5.

⁵⁶ Nezahat Güçlü, *Lise Müdürlerinin Problem Çözme Becerileri*, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 160, 2003.

⁵⁷ İdil Seda Ak, *Çocuklarda problem çözme becerileri nasıl geliştirilir?*, http://www.bebek.com/cocuklarda-problem-cozme-becerileri-nasil-gelistirilir_m, (07.03.2016).

⁵⁸ Korkut, a.g.k., ss:177-184.

2.2.1. Evlilikte Problem Çözme Becerisinin Rolü

Çatışma, iletişimde var olan doğal bir unsurdur. Mutlu evliliklerde de zaman zaman çatışmalar meydana gelebilir. Bireyler birbirinden farklı isteklere, beklentilere, yaklaşımlara ya da ihtiyaçlara sahiptir. Bu unsurlar amacına ulaşmaz veya engellenirse çatışma ortaya çıkar. Yıllar süren evliliklerin devam etme sırrı altında yatan unsur, problem çözme becerisidir. Önemli olan ailenin problem yaşaması değil, bu probleme verdiği tepkidir. Sağlıklı aile yapılarında çatışmalar yapıcı yollarla çözüme ulaştırılır.

Sağlıklı ailelerin daha az çatışma yaşamalarının nedenleri şunlardır:

- Aile bireylerinin duygu, düşünce, fikirlerini birbirine çekinmeden söylemeleri
- Aile üyelerinin birliktelik duygusuna ve birbirlerinin bireyselliklerine saygılı olmaları
- Yaşanan küslükleri çok uzatmamaları
- Bir konuda karar verirken aile bireylerinin beklenti ve ihtiyaçlarına göre hareket etmeleri⁵⁹.

Bir evliliği yürütürken doğru problem çözme yöntemleri kullanmak ilişkinin yürütülmesi açısından büyük önem taşır⁶⁰. Evlilikte meydana gelen sıkıntıların temeline bakıldığında problem çözme becerisinin zayıf olması ortaya çıkar. Birçok sorunun ortaya çıkması ve çözümlenememesi ilişkinin yıpranmasına ve bunun sonucunda boşanmalara neden olmaktadır. Araştırma sonuçlarında görülüyor ki; sorunu çözmek için olumlu beklentileri olan eşler problem çözmeye daha yatkın. Ayrıca evlilik doyumları fazla olan çiftlerin az olanlara göre daha etkili problem çözme yolları geliştirdikleri de ortaya çıkmıştır⁶¹.

⁵⁹ Azize Nülgün Canel, *Aile Yaşam Becerileri*, (2.baskı), T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2012, ss:106.

⁶⁰ Olga S. Hünler, Tülin Gençöz, *Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü*, Türk Psikoloji Dergisi, Cilt:18, Sayı:51, 2003, ss:99-108.

⁶¹ Nurdan Güven, Seher A. Sevim, *İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Algılanan Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumunu Yordama Gücü*, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, Cilt:3, Sayı:28, sa:1-13.

Etkili problem çözme kapasitesi; problemin doğru bir şekilde tanımlanması, alternatif çözüm yolları araştırılıp tartışılması ve her iki taraf (eşler) için de uygun olan çözüm yolunun kullanılmasıdır. Eşler aralarındaki iletişim problemlerini ortadan kaldırmak için, eşlerin ilişkilerinde meydana gelen aksaklıkların olumlu olumsuz yönlerini konuşması gerekmektedir. Bunun için bireyler en çok rahatsız oldukları konudan başlamalıdır. Ayrıca eşler, her insanın farklı karakteri olduğu ve her konuda anlaşmaları gerekmediğinin farkında olmalı. Birbirine söylediklerinde tutarlı olmalı ve birbirine geri bildirimde bulunmalılardır⁶².

2.2.2. Evlilikte Problem Çözme İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Evlilikte problem çözme ile ilgili hem yurt içinde hem de yurt dışında birçok araştırma bulunmaktadır. Yapılan araştırmalar yurt içinde ve yurt dışında olmak üzere iki başlık halinde sunulmuştur.

2.2.2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Araştırmacı tarafından yapılan bir araştırmada; evli bireylerin evlilikte problem çözme becerilerinin ve ilişkilerine yönelik akılcı olmayan inançlarının, evliliğe yönelik öz yeterlilik inançlarını ne derece yordadığı incelenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını İstanbul ili Bahçelievler ilçesine bağlı 393 birey oluşturmuştur. Veri analizi sonucunda, evli bireylerin evlilikte öz yeterlilik inançları; yaş, eğitim düzeyi, evlilik süresi, çocuk sayısı, eşten kötü muamele görme, algılanan romantizm ve eşin ailesiyle anlaşma değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Algılanan problem çözme becerilerinin, evlilikte öz yeterlilik inançlarını anlamlı şekilde yordadığı bulunmuştur. Fakat kişilerin ilişkilerine yönelik akılcı olmayan inançları ile evlilikte öz yeterlilik inançları arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır⁶³.

⁶² Rumeysa Akgün, Gonca Polat Uluocak, *Evlilikte Etkili İletişim ve Problem Çözme: Bir Toplum Merkezindeki Kadınlarla Gerçekleştirilen Grup Çalışması*. Aile ve Toplum Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 23, 2010, sa: 9-22.

⁶³ Seher Merve Erus, *Evli Bireylerin Problem Çözme Becerilerinin Ve İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlarının Evlilikte Öz Yeterliliklerini Yordaması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2013, ss:159.

Gümüş (2015) tarafından yapılan araştırmada, evli bireylerin sosyal destek düzeyleri ile yaşam doyumları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, Ankara ilinde yaşayan 500 evli birey oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan bireylere, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Problem Çözme Envanteri ve kişisel bilgi formu doldurtulmuştur. Elde edilen sonuç, evli bireylerin problem çözme becerisi ve algılanan sosyal destek düzeyleri arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Algılanan sosyal destek düzeyleri ile yaşam doyumları arasında uygulanan korelasyon analizine göre, bu iki değişken arasında yüksek düzeyde, pozitif bir ilişki elde edilmiştir⁶⁴.

Ankara İli Sığınma Evi'nde gördükleri aile içi şiddet sebebiyle 35 kadın başvurmuş ve bu kişilerin problem çözme becerileri, kızgınlık, umut ve özsaygıları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Yapılan korelasyon sonucuna göre, kadınların problem çözme becerilerini algılamaları ile umut ve özsaygıları arasında ters yönde, kızgınlıklarını kontrol etme ve dışa-yönelik kızgınlıkları arasında aynı yönde, anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Bunun üzerine, uygulanan regresyon analizinde özsaygının problem çözme becerisini değerlendirme ile umudu, sürekli ve dışa-yönelik kızgınlığın da kızgınlığın kontrolünü yordadığı bulunmuştur⁶⁵.

Yapılan diğer bir araştırma, evlilik yordayıcılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumu ile ilişkisi incelenmiştir. Farklı kamu kurumlarında çalışan evli olan kişiler ve ev hanımları çalışmaya katılmıştır. Deneye katılan kişilerin eşleri ile birlikte yaşıyor olmaları kriter olarak belirlenmiştir. Toplamda 305 kişi araştırmaya katılmış ve katılan kişilere Evlilik Yaşam Ölçeği, İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği ve Evlilikte Problem Çözme Ölçeği uygulanmıştır. Çıkan sonuç; evlilikte problem çözme becerilerinin ilk olarak evlilik doyumunu ikinci olarak ise gerçekçi olmayan ilişki beklentilerine ilişkin bilişsel çarpıtmalarını

⁶⁴ Hülya Gümüş, *Evli Bireylerin Sosyal Destek Düzeyleri İle Yaşam Doyumları Ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki*, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 3, 2015, s.a: 10-11.

⁶⁵ Filiz Bilge , Aytaç Arslan, Şenay Doğan, *Ankara İli Sığınma Evi'ne Başvuran Kadınların Problem Çözme Becerilerini Değerlendirmeleri, Kızgınlık, Umut Ve Özsaygı Düzeyleri*, Eğitim ve Bilim Dergisi, Cilt: 26, Sayı:120, 2001, sa: 55-63.

yordadığı, yakınlıktan kaçınma ve zihin okuma gibi değişkenlerin ise evlilik doyumunu yordamadığı sonucu elde edilmiştir⁶⁶.

Turan (2015) tarafından yapılan araştırmada, aile bütünlük duygusunun, eş desteğinin, evlilikte problem çözme becerilerini yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Araştırma grubu, Konya ilinde yaşayan 563 (292'si kadın/ 271'i erkek) evli bireyden oluşmuştur. Bireylerin kişisel bilgilerine ulaşabilmek için 'Kişisel Bilgi Formu', aile bütünlük duygusu puanlarını almak için 'Aile Bütünlük Duygusu Ölçeği', eş desteği puanlarını belirlemek için 'Eş Destek Ölçeği' ve evlilikte problem çözme puanlarına ulaşmak için ise 'Evlilikte Problem Çözme Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; aile bütünlüğü ölçeğinin alt boyutlarından olan yönetilebilirlik ile evlilikte problem çözme becerileri arasında ve eş desteği ölçeğinin maddi yardım ve bilgi desteği alt boyutu ile evlilikte problem çözme becerisi arasında negatif yönlü anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Eş desteği ölçeğinin alt boyutlarından olan (maddi yardım ve bilgi, sosyal ilgi, takdir etme, duygusal) sosyal ilgi desteği, maddi yardım ve bilgi desteği ve aile bütünlük duygusunun yönetilebilirlik alt boyutu, evlilikte problem çözme becerisinin önemli bir yordayıcısı olarak bulunmuştur⁶⁷.

2.2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Yapılan bir çalışmada; araştırmacılar evli çiftlerin problem çözme ve sosyal destek davranışlarını ilk yılda değerlendirip daha sonraki on yılda ise evlilikteki doyum ve istikrar ilişkisine bakmışlardır. Çalışmaya 172 yeni evlenen çift katılmıştır ve çiftler sosyal destek ve problem çözme davranışlarının yer aldığı seanslarda gözlenmiştir. Elde edilen sonuçlarda; olumsuz sosyal destek davranışlarının problem çözme davranışlarını, evlilik doyumunu ve boşanma olasılığını yordadığı görülmektedir. Yapılan 1 sene sonraki ölçümde ise; problem çözme davranışlarının

⁶⁶ Nurdan Güven, *İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Evlilikte Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumu İle İlişkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2005, ss:95.

⁶⁷ Fehmi Turan, *Aile Bütünlük Duygusunun Ve Eş Desteğinin Evlilikte Problem Çözme Becerisini Yordaması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 2015, ss:62.

eşler için doyum düzeyini ve sadece erkeklerin evli olup olmama durumunu yordadığı ortaya çıkmıştır⁶⁸.

McNulty ve Russel (2010) yeni evli çiftlerle yaptıkları araştırmada, negatif problem çözme davranışlarının ilişki doyumu üzerindeki rolünü incelemişlerdir. Araştırma iki çalışmadan oluşuyor. İlkinde 73, ikincisinde 135 yeni evli çift örneklemini oluşturmuştur. Yapılan çalışmalarda çiftler ilk olarak evlilik doyumunu ve evlilik problemlerini ölçen ölçekleri doldurmuşlardır. Daha sonra ilişkilerindeki bir problemi tartıştıkları iki laboratuvar seansına alınmışlardır. Sonrasında ise sekiz ay boyunca izleme çalışmasına katılmışlardır. Ortaya çıkan sonuç; eşlerin basit problemleri çözme esnasında birbirini suçlama, reddetme ve birbirini suçlama gibi davranışların doyum düzeylerindeki yüksek düşüşü yordadığını göstermektedir. Bu davranışlar ciddi problemlerde ise evlilik doyumundaki istikrar için yordayıcı bulunmuştur. Dolaylı negatif davranışlar ise, düşük doyum düzeyi ile ilişkili bulunmuştur⁶⁹.

Bir diğer araştırma, çocukluk çağı fiziksel ceza ve evlilikte problem çözme üzerinedir. Washington Devleti'ndeki 188 evli çift araştırmaya katılmıştır ve evliliğin ilk 2 yılı boyunca çalışma sürmüştür. Çıkan sonuçlara göre; çocukluk çağında fiziksel olarak cezalandırılan kişiler eşlerine fiziksel ve sözlü agresyona daha yatkın, eşlerine karşı daha fazla kontrolcü ve eşlerinin görüşlerini daha az alan kişiler olmaktadır⁷⁰.

Evlilik çatışmasının boyutları ve çocukların sosyal problem çözme becerileri de yabancı araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Bu çalışmada evlilik çatışmalarının olumlu ve olumsuz yönleri, çatışma sıklığıyla çocukların sosyal

⁶⁸Kieran T. Sullivan, Lauri A. Pasch, Matthew D. Johnson, Thomas N. Bradbury, *Social Support, Problem Solving and The Longitudinal Course of Newlywed Marriage*, Journal of Personality and Social Psychology, Cilt:98, Sayı:4, 2010, sa: 631-644.

⁶⁹James K. McNulty, V. Michelle Russell, *When 'Negative' Behaviors Are Positive: A Contextual Analysis of The Long-term Effects of Problem-Solving Behaviors on Changes in Relationship Satisfaction*, Journal of Personality and Social Psychology, Cilt: 98, Sayı:4, 2010, sa:587-604.

⁷⁰ Alicia D. Cast, David Schweingruber, Nancy Berns, *Childhood Physical Punishment and Problem Solving in Marriage*, Journal of Interpersonal Violence, Cilt:21, Sayı:2, 2006, sa: 244-261.

problem çözme becerileri alternatif çözümlerin etkinliğine göre ölçülmüştür. Çalışmaya 57 aile katılmış, anneler, babalar ve çocuklar evlilik çatışmalarını bildirmişlerdir. Çatışmanın daha sık olması bağlamında, annelerin yüksek olumsuz çatışma özellikleri ve düşük çatışma sıklığı bağlamında, düşük sıklıkla olumlu çatışma özellikleri anlamlı olarak çocukların sosyal problem çözme çözümlerinde daha az etkili olmasıyla ilişkili çıkmıştır. Babalar için, hiçbir olumsuz değildir fakat olumlu çatışma özelliklerinden birinin çocuklarının problem çözme çözümleri evlilikte çatışma sıklığı ne olursa olsun daha etkili olmasıyla anlamlı olarak ilişkisi olduğu görülmüştür. Bunun yanında; çocukların ebeveynlerinin çatışmalarına bakış açıları sosyal problem çözme becerilerinin belirleyicileri açısından önemli değildi⁷¹.

Hahlweg ve Revenstorf tarafından, çiftlerin iletişim ve problem çözme becerileri üzerine davranışsal evlilik terapisinin etkileri incelenmiştir. Bu araştırmayla bazı soruların cevapları aranmıştır: Çiftler davranışsal evlilik terapisiyle tedavi edilince iletişim ve problem çözme davranışları değişir mi? Bu değişimler klinik anlamda önemli midir? Tedavi edilen çiftlerin iletişiminin hem sıklığı hem sırası ya da deseni değişir mi? 29 çift davranışsal evlilik terapisiyle tedavi edilen, 14 bekleme-listesi (waiting-list) kontrol çifti ve 12 hiç stres yaşamayan çift katılmıştır. İletişim ve problem çözmenin ölçümlerini sağlamak amacıyla problem tartışmalarının video kaydından davranışsal kodlar elde edilmiştir. Ortaya çıkan veri sonuçlarına göre; tedaviyle birlikte çiftlerin iletişim becerileri beklenen yönde artış göstermiş ve klinik olarak önemli ölçüde olduğu görülmüştür. Tedavi edilen çiftlerin ve hiç stres yaşamayan çiftlerin sergilenen etkileşim desenleri arasında yakından benzerlik olduğu buna karşın bekleme-listesi çiftlerinin bekleme süresi boyunca hiç değişmedikleri elde edilmiştir. Bunun yanı sıra, beklenmeyen bir bulgu ortaya çıkmıştır. Davranışsal evlilik terapisiyle tedavi edilen çiftlerin, terapiden sonra eşlerinden gelen caydırıcı uyaran tepkilerine karşı duyarlı oldukları görülmüştür⁷².

⁷¹ Sherryl H. Goodman, Bill Barfoot, Alice A. Frye, and Andrea M. Belli, *Dimensions of Marital Conflict and Children's Social Problem-Solving Skills*, Journal of Family Psychology, Cilt: 13, Sayı: 1, 1999, sa:33-45.

⁷² Kurt Hahlweg, Dirk Revenstorf ve Ludwig Schindler, *Effects of Behavioral Marital Therapy on Couples' Communication and Problem-Solving Skills*, Journal of Consulting and Clinical Psychology,

Cilt: 52, Sayı: 4, 1984, sa: 553-566.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın amacı, önemi, problemleri, evreni, karşılaşılan güçlükleri ve yöntemiyle ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; güvensiz bağlanma stilinin evlilikte yaşanan aldatma ve problem çözme becerileriyle ilişkisini incelemektir. Bunun yanı sıra, güvensiz bağlanma stili, aldatma ve problem çözme becerilerinin bazı demografik değişkenlerle olan ilişkisi de ele alınacaktır.

3.2. Araştırmanın Önemi

Kişiler evlilik sürecinde çeşitli problemlerle karşılaşmakta ve bunların çözümü için çaba sarf etmektedir. Bazıları sahip olduğu beceriler ışığında yaşanan sorunların üstesinden gelebilirken bazıları için bu süreç zorlayıcıdır. Türkiye’de her geçen gün boşanma oranının artması evlilikte yaşanan sorunlara dikkat çekmektedir. Türkiye ve yurtdışında konuyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, güvensiz bağlanma stili, aldatma ve evlilikte problem çözme becerisinin bir arada bulunduğu bir araştırmaya rastlanmamıştır. Türkiye ‘de evlilikte problem çözme becerisi ile ilgili çalışmalar yok denecek kadar azdır. Bunlara ek olarak, bağlanma stillerinin etkisine birçok çalışmada bakılmış fakat güvensiz bağlanma stili tek başına ele alınmamıştır. Bu faktörler araştırmanın önemini vurgular niteliktedir. Aldatma ve problem çözme becerileri evlilikte yaşanan temel sorunlar arasında olduğundan bu sorunların kökenine inip, temelleri çocukluk çağında atılan güvensiz bağlanma stiliyle ilişkisine bakılması çözüm yolları bulunmasına ışık tutacak ve evlilik kurumunu sağlamlaştıracaktır.

3.3. Araştırmanın Problem ve Alt Problemleri

Araştırmanın temel problemi “ Güvensiz bağlanma stiline sahip olan evli bireylerin aldatma ve problem çözme becerileriyle ilişkisi var mıdır?” şeklinde düzenlenmiştir.

Alt problemler: Yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, evlenme şekli, evlenmeden önce flört süresi, evlilik süresi ve gelir düzeyidir.

3.3.1. Hipotezler

Araştırmanın hipotezleri şu şekildedir:

HİPOTEZ 1: İstanbul’da yaşayan 18-50 yaşları arasındaki güvensiz bağlanma stiline sahip olan evli bireylerin aldatma eğilimi yüksektir.

HİPOTEZ 2: İstanbul’da yaşayan 18-50 yaşları arasındaki güvensiz bağlanma stiline sahip olan evli bireylerin problem çözme becerileri düşüktür.

3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, İstanbul ilinin çeşitli semtlerinde yaşayan 18-50 yaşları arasındaki evli bireyler oluşturmaktadır. Çalışmanın konusu itibariyle evli bireyler seçilmiştir. Örneklem ise gelişigüzel yöntemle seçilen 194 (%69,3) kadın, 86 (%30,7) erkek olmak üzere toplam 280 bireyden oluşmaktadır.

Katılımcıların eğitim düzeylerine bakıldığında; 12 kişi (%4.3) ilkokul mezunu, 26 kişi (%9.3) lise mezunu, 124 kişi (%44.3) üniversite mezunu, 118 kişinin ise (42.1) ileri eğitim mezunu (master/ doktora) olduğu görülmektedir.

Toplam katılımcıdan 15’i (%5.4) düşük gelir düzeyine, 224’ü (%80.0) orta gelir düzeyine, 41’i (%14.6) ise yüksek gelir düzeyine sahiptirler.

Katılımcıların evlenme biçimleri incelendiğinde ise karşımıza şu sonuçlar çıkmaktadır: 205 kişi (%73.2) flört ederek, 22 kişi (%7.9) görücü usulü olarak, 41

kişi (%14.6) görücü + flört şeklinde, 15 kişi de (%5.4) diğer şekillerde evlenmişlerdir.

3.5. Araştırmanın Modeli

Araştırma modelinde bağımlı değışkeni; aldatma ve problem çözme becerileri oluşturmaktadır. Bağımsız değışken ise bağlanma stilleridir.

ŞEKİL 2. Araştırma Modeli

3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Karşılaşılan Güçlükler

Bu araştırma 18-50 yaşları arasında olan ve İstanbul’da yaşayan evli bireyler ile sınırlıdır. Araştırmanın bulguları ise, Kişisel Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri Anketi, Aldatma Eğilimi Ölçeğı ve Evlilikte Problem Çözme Ölçeğinden elde edilen bulgularla sınırlıdır. Araştırmanın sınırlılıkları başında örnekleme ilgili uygulamalar gelir. Soruların yarısını doldurup kalanını boş bırakanların çocuğunun cinsiyeti erkek olduğundan ve kadınlara kıyasla erkeklerin daha az istekli olmasından dolayı cinsiyet açısından dengeli bir dağılım gerçekleşmemiştir. Meydana gelen bu fark sonuçların sağlıklı karşılaştırılmasını güçleştirmiştir. Ayrıca örneklemin sadece İstanbul ilinden seçilmesi katılımcı sayısını kısıtlamıştır. Bu güçlükler düşünülerek gelecek çalışmalarda daha dengeli geniş örneklem ile çalışılması önerilmektedir.

Çalışma açısından karşılaşılan sınırlılıklardan biri, kullanılan 1 kişisel bilgi formu ve 3 ölçek sebebiyle toplam soru sayısının fazla olmasından dolayı katılımcılardan bazılarının soruları yarıda bırakmasıdır. Bu anketler değerlendirilmeye alınmadığı için katılımcı sayısının düşmesine neden olmuştur. Gelecek çalışmalarda bu durumun göz önüne alınması tavsiye edilir. Ayrıca,

Aldatma Eğilimi Ölçeği ile Evlilikte Problem Çözme Ölçeği kişisel değerlendirmeye dayalı ölçekler olup, özellikle Aldatma Eğilimi Ölçeği soruları cinsel hayatla ilgili olduğundan rahatsız edici bulunmuştur. Bu faktör de katılımı kısıtlayan nedenler arasındadır. Sonraki çalışmalarda bu tür kavramlar ölçülürken bireysel görüşmeler yapılması daha doğru değerlendirme sağlayabilir.

3.7. Sayıtlar

Evrenden alınan örneklem grubunun evreni temsil ettiği ve anketi cevaplandıran evli bireylerin soruları içtenlikle cevaplandığı varsayılmıştır. Ayrıca ölçme araçlarının yeteri kadar geçerli ve güvenilir olduğu da sayıtlar arasındadır.

3.8. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada 4 veri toplama aracıyla ölçüm yapılmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerini belirleyen Kişisel Bilgi Formu, bağlanma stillerini ölçmek için İlişki Ölçekleri Anketi, aldatma eğilimini ölçmek için Aldatma Eğilimi Ölçeği ve evlilikte problem çözme becerilerini ölçmek için ise Evlilikte Problem Çözme Ölçeği kullanılmıştır.

3.8.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan 8 sorudan oluşmaktadır. Katılımcıların demografik özelliklerine ulaşmak amacıyla formda cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir düzeyi, evlenme biçimi, ilişki başladıktan kaç ay/yıl sonra evlendikleri, evlilik süresi ve çocuk sayısı gibi bilgiler yer almaktadır. Katılımcıların isim ya da kimliğini ortaya çıkaracak özel bir bilgiye yer verilmemiştir. (Bknz. Ek 1).

3.8.2. İlişki Ölçekleri Anketi

Bu ölçek, Griffin ve Bartholomew (1990) tarafından geliştirilmiş, Nebi Sümer ve Derya Güngör tarafından Türkçe 'ye uyarlanmıştır. İlişki Ölçekleri Anketi

bağlanma boyutlarını ölçen 17 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılar yedi basamaklı bir ölçek üzerinde değerlendirme yapmaktadırlar (1= Beni hiç tanımlamıyor, 7= Tamamıyla beni tanımlıyor). Ölçeğin ters yüklü maddeleri; 5,7, ve 17'dir. Bağlanma boyutlarını hesaplarken 5. maddenin hem orijinal hem de ters yüklü hali kullanılır. Güvenli bağlanma skorunu hesaplarken 3., 7., 8., 10., 17. maddelerin ortalamalarının, korkulu bağlanma skorunu hesaplarken 1., 4., 9. ve 14. maddelerin ortalamalarının, saplantılı bağlanma skorunu hesaplarken 5. (ters yüklü), 6., 11. ve 15. maddelerin ortalamalarının ve kayıtsız bağlanma skorunu hesaplarken de 2., 5. (orijinal), 12., 13. ve 16. maddelerin ortalamalarının alınması gerekir. Elde edilen puanlar hep bir ölçekteki madde sayına bölünür. Çıkan puanlar 1 ile 7 arasında değişmektedir. Katılımcılar hangi stilden yüksek puan aldıysa o bağlanma grubuna atanır.

Ölçeğin Türkçe'ye çevrilmesinde çeviri-tekrar çeviri yöntemi kullanılmış, güvenilirliği ise test-tekrar test güvenilirliği yöntemiyle değerlendirilmiştir. Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmasında bağlanma stilleri arasındaki korelasyonu incelendiğinde birbirine karşıt olan güvenli ve korkulu bağlanma stilleri arasında anlamlı düzeyde negatif ilişkiye rastlanmıştır ($r = -.44$, $p < .001$). Ayrıca, kayıtsız ve saplantılı bağlanma arasında $r = -.38$ ($p < .001$) düzeyinde ilişki bulunmuştur. Güvenli ve saplantılı bağlanma stilleri arasında olumsuz yönde, korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Yapılan çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayıları .27 ile .61 arasında olduğu ortaya çıkmıştır.

3.8.3. Aldatma Eğilimi Ölçeği

Bu ölçek, evli bireylerin aldatma eğilimlerini ölçmek amacıyla Demet Polat tarafından 2006 yılında geliştirilmiştir. Toplam 30 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir (1= Kesinlikle katılmıyorum, 5= Tamamen katılıyorum). Maddelerden 18 tanesi pozitif (aldatma eğilimini ölçen), 12 tanesi ise negatif yönlüdür (aldatma sayılmayan davranışları ölçen) ve ters puanlanarak hesaplanır. Bu maddeler; 4, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 20, 23, 27 ve 28'dir.

Evlilik dışı ilişki yaşamış ve yaşamamış evli bireylerden oluşan bir örneklem üzerinde geliştirilmiştir. Ölçekten elde edilen düşük puan aldatma eğiliminin düşük

olduğunu gösterirken, alınan yüksek puan ise aldatma eğiliminin arttığını gösterir.

Güvenirlilik ölçümünde çıkan sonuçlar; içsel tutarlılık: $\alpha=.95$, iki yarı güvenirliği katsayısı $=.95$, test-tekrar test güvenirliği katsayısı: $.84$ 'dür. Evlilik süresi boyunca eşini en az bir kez aldattığını ve hiç aldatmadığını bildiren iki grup deneğin ölçek puanları arasındaki farkın anlamlılığı sınanmış ve bu sonuç ölçeğin geçerliliği için bir kanıt olarak alınmıştır. Sonuçlara göre, Aldatma Eğilimi Ölçeği aldatan (aldatma eğilimi yüksek) ve aldatmayan (aldatma eğilimi düşük) iki grubun beklenen yönde ayırt edebilen (aldatan grubun puanları anlamlı düzeyde daha yüksektir), geçerli bir ölçektir.

3.8.4. Evlilikte Problem Çözme Ölçeği

Ölçek Baugh, Avery ve Sheets-Haworth (1982) tarafından geliştirilmiş, 9 maddelik likert tipi bir ölçektir. Yazarlar ölçeğin iç tutarlılığını $.95$, test-tekrar test korelasyonunu $.86$, $p<.001$ ve Çift Uyum Ölçeği ile korelasyonunu da $.61$, $p<.001$ olarak belirtmişlerdir.

Orjinal formunda 9 üzerinden değerlendirilen ölçek, (2002) Hünler tarafından Türkçe' ye uyarlanıp puanlanması kolay olsun diye beş basamaklı değerlendirme ölçeğine dönüştürülmüştür. EPÇÖ' nün faktör yapısını görmek amacıyla faktör analizi uygulanmış ve maddelerin tek bir faktör altında toplandığı görülmüştür. Ölçeğin Alfa sayısı $.91$, madde-toplam korelasyonu ise $.63$ ve $.73$ arasında bulunmuştur. Ölçeğin güvenirliği ile ilgili bulgular pilot çalışmada elde edilen bulgularla tutarlıdır. Katılımcıların alabileceği en düşük puan 9 iken, en yüksek puan 45'tir. Yüksek alınan puan, kişinin problem çözme becerileri açısından kendini başarılı gördüğünü açıklar.

3.9. İşlem

Araştırma verilerini toplamak 4 ay sürmüştür (Şubat- Mayıs 2016). Bilgi formu ve ölçeklerin yer aldığı envanterler elektronik ortamda hazırlanmış ve internet aracılığıyla katılımcılara ulaştırılmıştır.

Katılımcı bireylere uygulama 6ncesinde açıklama yapılmış sınırlılıklar belirtilmiştir. 6leklerdeki soruların cinsel yaşantı ve evlilikle ilgili 6zel sorular içermesi nedeniyle, bireylerin soruları yanıtlarken şeffaf olması amaçlanarak isim veya kimlik bilgilerini ortaya çıkaracak bilgiler istenmeyeceği uygulama 6ncesinde 6zellikle vurgulanmıştır. Değerlendirme sonucunda elde edilecek verilerin sadece araştırma amaçlı kullanılacağı, cevapların sadece araştırmacı tarafından inceleneceği ve kimseyle paylaşılmayacağı ifade edilmiştir. Doldurulan formlar sisteme kaydolmuştur.

Verilerin analizi için SPSS 19 programı kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde Ki Kare, Mann Whitney- U ve Kruskal Wallis Testleri kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak demografik verilerin analizi yapılmıştır. Sonrasında araştırmanın temel amacı olan bağlanma stillerine göre aldatma ve problem çözmenin farklılaşıp farklılaşmadığı test edilmiştir. Evli bireylerin ilişki ölçeği, aldatma eğilimi ve problem çözme ölçeklerinden aldıkları puanlar ile araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formundan alınan bilgiler incelenip sunulmuştur.

4.1. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Elde edilen veriler çeşitli analizler yapılarak çözümlenmiş, ortaya çıkan sonuçlar ayrı başlıklar halinde aşağıda gösterilmiştir.

4.2. Betimleyici İstatiksel Verilere İlişkin Sonuçlar

Katılımcıların demografik verileri incelenmiştir. Tanıtıcı bulgu dağılımları tablolar ile sunulmuştur. Örneklem grubunun frekans ve yüzdeleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 2: Katılımcıların Cinsiyet Dağılım Tablosu

Cinsiyet	f	%
Kadın	194	69,3
Erkek	86	30,7
Toplam	280	100,0

Çalışmaya katılıp ölçek ve bilgi formunu dolduran 280 evli bireylerin, 194 ‘ü (% 69,3) kadın katılımcılardan 86’sı (%30, 7) ise erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Kadın katılımcıların katılım oranı erkek katılımcılara göre yüksektir.

Tablo 3: Katılımcıların Yaş Aralıkları Dağılım Tablosu

Yaş	f	%
18-28 yaş	101	36,1
29-33 yaş	85	30,4
34-38 yaş	45	16,1
39-43 yaş	49	17,5
Toplam	280	100,0

Katılımcıların yaş aralıkları dağılımlarına göre; 18-28 yaş arasında 101 (% 36,1) kişi bulunurken, 29-33 yaş arasında 85 (% 30,4) kişi, 34-38 yaş aralığında 45 (% 16,1) kişi ve 39-43 yaş aralığında ise 49 (% 17,5) kişi bulunmaktadır.

Tablo 4: Katılımcıların Eğitim Durumu Dağılım Tablosu

Eğitim Durumu	f	%
Lise mezunu ve altı	36	12,9
Üniversite mezunu	120	42,9
İleri eğitim mezunu (master/doktora)	124	44,3
Toplam	280	100,0

Eğitim düzeyleri dağılımlarına göre; 10 (% 3,6) katılımcı ilkokul mezunu, 36 (% 12,9) katılımcı lise mezunu, 120 (% 42,9) katılımcı üniversite mezunu ve 124 (% 44,3) katılımcı ise ileri eğitim mezunudur (master/doktora). Çalışmaya katılan ağırlıklı yüzde diğer gruplara kıyasla 280 kişinin 124'ünü oluşturan ileri eğitim (master/doktora) grubu olmuştur.

Tablo 5: Katılımcıların Gelir Düzeyi Dağılım Tablosu

Gelir Düzeyi	f	%
Düşük	16	5,7
Orta	222	79,3
Yüksek	42	15,0
Toplam	280	100,0

Tablo 5’de de görüldüğü gibi; katılımcıların 16 (% 5,7)’si düşük gelir düzeyine, 222 (% 79,3)’si orta gelir düzeyine ve 42 (% 15,0)’si ise yüksek gelir düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Orta gelir düzeyi ortalaması düşük ve yüksek gelir düzeylerinden daha yüksek çıkmıştır. Yani çalışmaya katılan 280 kişiden 222’si orta gelir düzeyine sahip olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 6: Katılımcıların Evlenme Biçimi Dağılım Tablosu

Evlenme Biçimi	f	%
Flört	202	72,1
Görücü Usulü	21	7,5
Görücü + Flört	40	14,3
Diğer	17	6,1
Toplam	280	100,0

Evlenme biçimlerine göre dağılım tablosu incelendiğinde, 280 katılımcıdan 202 (% 72,1)’si flört, 21 (% 7,5)’i görücü usulü ve 40 (% 14,3) ‘ı görücü+ flört biçiminde evlendikleri görülmektedir. 17 (% 6,1) kişinin ise diğer şekillerde evlendikleri görülmektedir. Tablo 6’da sunulduğu üzere, flört ederek evlenen kişi sayısı ağırlıktadır.

Tablo 7: Katılımcıların Evliliğe Karar Verme Süresi Dağılım Tablosu

Evliliğe Karar Verme Süresi	f	%
1 yıldan az	67	23,9
1-4 yıl arası	166	59,3
5 yıl ve üzeri	41	14,6
10 yıl ve üzeri	6	2,1
Toplam	280	100,0

Tablo 7’de görüldüğü gibi; toplam katılımcıların 67 (% 23,9) kişisi 1 yıldan az sürede evliliğe karar verirken, 166 (% 59,3)’sı 1-4 yıl arasında, 41 (% 14,6)’i 5 yıl ve üzeri arasında ve 6 (2,1)’si ise 10 yıl ve üzerinde evliliğe karar verdiği ortaya çıkmıştır. Katılımcıların evliliğe karar verme süresi ağırlıklı olarak 1-4 yıl arasında çıkmıştır.

Tablo 8: Katılımcıların Evlilik Süresi Dağılım Tablosu

Evlilik Süresi	f	%
1 yıldan az	42	15,0
1-4 yıl arası	134	47,9
5 yıl ve üzeri	48	17,1
10 yıl ve üzeri	56	20,0
Toplam	280	100,0

Katılımcıların evlilik süreleri incelendiğinde; 42 (% 15,0) kişinin 1 yıldan az süreyle, 134 (% 47,9) kişinin 1-4 yıl arasında süreyle, 48 (% 17,1) kişinin 5 yıl ve üzeri arası süreyle ve 56 (% 20,0) kişinin de 10 yılı aşkın süreyle evli oldukları görülmektedir. Toplam 280 katılımcıdan 134'ü 1- 4 yıl süreyle diğer gruplara kıyasla en yüksek ortalamaya sahip olarak ortaya çıkmıştır. En az ortalamaya sahip olan grubu ise 1 yıldan az süreyle evli olan 42 katılımcı oluşturmuştur.

Tablo 9: Katılımcıların Çocuk Sayısı Dağılım Tablosu

Çocuk Sayısı	f	%
Yok	143	51,1
1-5 arası	137	48,9
Toplam	280	100,0

Çalışmaya katılan 280 evli bireyden 143 (% 51,1) 'ünde çocuk sayısı bulunmamaktadır. Bunun yanında geriye kalan 137 (% 48,9) katılımcının 1-5 arası çocuk sahibi olduğu Tablo 9'da görülmektedir.

Tablo 10: Katılımcıların Aldatma Eğilimi Ölçeği, Evlilikte Problem Çözme Ölçeği ve İlişki Ölçekleri Anketi'nin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Ortalama ve Standart Sapma Değer Tablosu

Ölçekler	N	$\bar{X}$	ss
Aldatma Eğilimi Ö.	280	4,10	,74
Evlilikte Problem Çözme Ö.	280	3,86	,79
Güvenli Bağlanma Stili	280	4,07	,90
Korkulu Bağlanma Stili	280	4,21	1,07
Kayıtsız Bağlanma Stili	280	4,75	1,09
Saplantılı Bağlanma Stili	280	3,52	1,03

Katılımcıların Aldatma Eğilimi Ölçeği, Evlilikte Problem Çözme Ölçeği ve İlişki Ölçekleri Anketinin alt ölçeklerinden aldıkları ortalama ve standart sapma

puanları hesaplanmıştır. Buna göre; Aldatma Eğilimi Ölçeği ortalaması 4,10 ve standart sapma değeri ,74 olarak ortaya çıkarken, Evlilikte Problem Çözme Ölçeği ortalaması 3,86 ve standart sapma değeri ,79 olarak hesaplanmıştır. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Ölçekler puanları ise şöyledir: güvenli bağlanma stili ortalaması 4,07 ve standart sapması ,90, korkulu bağlanma stili ortalaması 4,21 ve standart sapması 1,07, kayıtsız bağlanma stili ortalaması 4,75 ve standart sapması 1,09, saplantılı bağlanma stili ortalaması 3,52 ve standart sapması ise 1,03 olarak görülmektedir.

Tablo 11: Katılımcıların Bağlanma Stilleri Dağılım Tablosu

Bağlanma Stilleri	f	%
Güvenli Bağlanma	60	21,4
Güvensiz Bağlanma	220	78,6
Toplam	280	100,0

Tablo 11’de görüldüğü üzere; toplam katılımcı sayısından 60 (%21,4)’ı güvenli bağlanma stiline, 220 (%78,6)’si güvensiz bağlanma stiline sahiptir.

Betimleyici analizlerden sonra araştırmanın hedeflediği bağlanma stilleri ile bazı demografik veriler arasındaki ilişki incelenecektir. Ayrıca bağlanma stillerinin aldatma ve problem çözme üzerindeki etkisi de sıranıp tablolar halinde sunulacaktır.

4.3. Ki Kare Analizleri

Yapılan Ki Kare analizleri aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 12: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Bağlanma Stilleri Dağılım Tablosu

	Güvenli Bağlanma	Güvensiz Bağlanma	Toplam
Kadın	33 17,0%	161 83,0%	194 100%
Erkek	27 31,4%	59 68,6%	86 100%
Toplam	60 21,4%	220 78,6%	280 100%

Cinsiyet ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için Ki Kare Testi uygulanmıştır. Buna göre; 194 kadın katılımcıdan 33 (% 17,0)'ü güvensiz bağlanma stiline, 161 (% 83,0)'i güvenli bağlanma stiline sahip olarak bulunmuştur. Buna karşın, 86 erkek katılımcıdan 27 (% 31,4)'si güvenli bağlanma stiline, 59 (% 68,6)'u güvensiz bağlanma stiline sahip olarak ortaya çıkmıştır. Analizde ortaya çıkan sonuca göre; bağlanma stilleri cinsiyete göre farklılık göstermiştir. Kadınların erkeklerden daha fazla güvenli bağlanma stiline sahip olmaları istatistiksel açıdan önemlidir ($\chi^2 = ,007$; $p < 0,05$).

Tablo 13: Katılımcıların Yaş Aralıklarına Göre Bağlanma Stilleri Dağılım Tablosu

Yaş	Güvenli Bağlanma	Güvensiz Bağlanma	Toplam
18-28 yaş	17 16,8%	84 83,2%	101 100%
29-33 yaş	16 18,8%	69 81,2%	85 100%
34-38 yaş	11 24,4%	34 75,6%	45 100%
39-43 yaş	16 32,7%	33 67,3%	49 100%
Toplam	60 21,4%	220 78,6%	280 100,%

Bağlanma stilleri ve yaş arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını ölçmek amacıyla yapılan Ki Kare Trend Testi sonucunda; 18-28 yaş arasındaki toplam katılımcıdan 17 (%16,8)'si güvenli bağlanma stiline 84 (%83,2)'ü ise güvensiz bağlanma stiline sahip olarak ortaya çıkmıştır. 29-33 yaş arasındaki katılımcılardan 16 (% 18,8)'si güvenli, 69 (% 81,2)'u güvensiz bağlanma stiline ve 34-38 yaş arasındaki katılımcılardan 11 (% 24,4)'i güvenli, 34 (% 75,6)'ü güvensiz bağlanma stiline sahiptir. Geriye kalan 39-43 yaş aralığında, 16 (% 32,7) katılımcı güvenli bağlanma, 33 (% 67,3)'u güvensiz bağlanma stiline sahip olduğu Tablo 13'de görülmektedir. Analiz sonucuna göre yaş aralığı ile bağlanma stilleri arasında istatistiksel açıdan bir farklılık saptanmıştır ($\chi^2 = 0,02$; $p < 0,05$). Buna göre; 18-28 yaş arasında olan bireyler daha fazla güvenli bağlanma stiline sahip olarak bulunmuştur.

Tablo 14: Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Bağlanma Stilleri Dağılım Tablosu

Eğitim Düzeyi	Güvenli Bağlanma	Güvensiz Bağlanma	Toplam
Lise mezunu ve altı	7 19,4%	29 80,6%	36 100%
Üniversite mezunu	24 20%	96 80%	120 100%
İleri eğitim mezunu (master/doktora)	29 23,4%	95 76,6%	124 100%
Toplam	60 21,4%	220 78,6%	280 100%

Tablo 14'e göre; lise ve altı mezunlarından 7'si (%19,4) güvenli bağlanma stiline 29 'u (%80,6) güvensiz bağlanma stiline sahiptirler. Buna karşın, üniversite mezunlarından 24 (%20)'ü güvenli, 96 (%80)'sı güvensiz ve ileri eğitim mezunlarından 29 (%23,4)'u güvenli, 95 (%76,6)i güvensiz bağlanma stiline olduğu görülmektedir. Analiz sonucuna göre, bağlanma stilleri ile eğitim düzeyi arasında istatistiksel açıdan önemli bir fark yoktur ($\chi^2 = 0,506$; $p > 0,05$).

Tablo 15: Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Bağlanma Stilleri Dağılım Tablosu

Gelir Düzeyi	Güvenli Bağlanma	Güvensiz Bağlanma	Toplam
Düşük	5 31,3%	11 68,8%	16 100%
Orta	47 21,2%	175 78,8%	222 100%
Yüksek	8 19,0%	34 81,0%	42 100%
Toplam	60 21,4%	220 78,6%	280 100%

Katılımcıların gelir düzeyine göre bağlanma stillerine dağılımına baktığımızda, düşük gelire sahip 5 (%31,3) kişinin güvenli 11 (%68,8) kişinin güvensiz bağlanma stiline, orta gelir düzeyine sahip 47 (%21,2) kişinin güvenli 175 (%78,8) kişinin ise güvensiz bağlanma stiline ait olduğunu ortaya çıktığını görüyoruz. Yüksek gelir düzeyine sahip kişilerin dağılımı ise şöyledir: 8 (%19,0) kişi güvenli, 34 (%81,0) kişi güvensiz bağlanma stiline sahiptir. Analizden çıkan sonuca göre, gelir düzeyi ile bağlanma stilleri arasında önemli bir fark bulunmamıştır ($\chi^2 = 0,401$; $p > 0,05$).

Tablo 16: Katılımcıların Evlenme Biçimlerine Göre Bağlanma Stilleri Dağılım Tablosu

Araştırmaya katılan bireylerin evlenme biçimlerine göre bağlanma stillerine göre dağılımı Tablo 16'daki gibidir:

Evlenme Biçimleri	Güvenli Bağlanma	Güvensiz Bağlanma	Toplam
Flört	40 19,8%	162 80,2%	202 100%
Görücü Usulü	5 23,8%	16 76,2%	21 100%
Görücü + Flört	9 22,5%	31 77,5%	40 100%
Diğer	6 35,3%	11 64,7%	17 100%
Toplam	60 21,4%	220 78,6%	280 100%

Katılımcıların evlenme biçimlerine göre bağlanma stilleri dağılımları şöyledir: Flört biçiminde evlenenlerin 40 (%19,8)'ı güvenli, 162 (%80, 2)'si güvensiz iken görücü usulü evlenen kişilerin 5 (%23,8)'i güvenli, 16 (76,2)'sı güvensiz bağlanma stiline sahiplerdir. Diğer taraftan görücü + flört şeklinde evlenen kişilerin 9 (%22,5)'u güvenli stile sahipken 31 (% 77,5)'i güvensiz stile sahip çıkmıştır. Analiz sonucunda, evlenme biçimleri ile bağlanma stilleri arasında istatistiksel açıdan önemli bir farka rastlanmamıştır ($\chi^2 = 0,196$, $p > 0,05$).

4.4. Aldatma Eğilimi ile Evlilikte Problem Çözme İlişkisine Yönelik Korelasyon Analizi

Aldatma eğilimi ile Problem Çözme arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını analiz etmek için Spermen Sıra Korelasyonu yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 17: Aldatma ve Problem Çözme Değişkenlerinin Korelasyon Analiz Tablosu

Değişkenler	Aldatma Eğilimi	Problem Çözme
Aldatma Eğilimi	1	,335**
Problem Çözme	,335 **	1

**p< 0,01

Tablo 17 incelendiğinde, Aldatma Eğilimi ile Problem Çözme arasında düşük pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = ,335$; $p < 0,01$). Bir başka ifade ile aldatma eğilimi arttıkça problem çözme becerileri de artmaktadır.

4.5. Bağlanma Stillerine Göre Aldatma ve Problem Çözme Analizleri

Ölçeklerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle bağlanma stillerine göre aldatma ve problem çözme arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla nonparametrik testlerden biri olan Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. Analiz sonucu Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18: Katılımcıların Bağlanma Stillerine Göre Aldatma Eğilimi Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Güvenli Bağlanma	60	141,6	8497,5	6532,5	,903
Aldatma Eğilimi					
Güvensiz Bağlanma	220	140,1	30842,5		

Çıkan Mann Whitney- U Testi sonucuna göre; aldatma eğilimi ile bağlanma stilleri (güvenli-güvensiz) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır ($U = 6532,5$; $p > 0,05$).

Tablo 19: Katılımcıların Bağlanma Stillerine Göre Problem Çözme Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Güvenli Bağlanma	60	140,6	8437,5	6592,5	,989
Problem Çözme					
Güvensiz Bağlanma	220	140,4	30902,5		

Bağlanma stillerinin evlilikte problem çözme becerisini etkileyip etkilemediğini test etmek amacıyla Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Çıkan analiz sonucuna göre, problem çözme ile bağlanma stilleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır ($U = 6592,5$; $p > 0,05$).

4.6. Ek Bulgular

Aldatma eğiliminin cinsiyete göre değişip değişmediğini ortaya çıkarmak için yapılan analizin sonucu aşağıdaki gibi çıkmıştır.

Tablo 20: Aldatma Eğilimine Göre Cinsiyet Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	194	155,9	30258,5	5340,5	,000
Erkek	86	105,6	9081,5		

Aldatma eğilimi ile cinsiyet arasında çıkan sonuçlara göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($U=5340,5$; $p<0,05$). Kadınların aldatma eğilimleri erkeklerden daha yüksek çıkmıştır.

Problem çözme becerilerinin cinsiyete göre değişip değişmediğini ortaya çıkarmak için yapılan analizin sonucu aşağıdaki gibi çıkmıştır.

Tablo 21: Problem Çözmeye Göre Cinsiyet Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	194	137, 6	26707,0	7792,0	,378
Erkek	86	146, 9	12633,0		

Tablo 21’de görüldüğü gibi; kadın ve erkek bireylerin problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark yoktur ($U=7792,0$; $p>0,05$).

Aldatma eğilimi ile yaş grupları arasında farklılaşma olup olmadığını göstermek için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır. Çıkan sonuçlar Tablo 22’deki gibidir.

Tablo 22: Aldatma Eğilimine Göre Yaş Gruplarının Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	Yaş	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Aldatma E.	18-28 yaş	101	140,3	1,14	,766
	29-33 yaş	85	146,7		
	34-38 yaş	45	138,7		
	39-43 yaş	49	131,4		

Elde edilen sonuca göre, aldatma eğilimi ile yaş grupları arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır ($\chi^2=1,14$; $p> 0,05$).

Problem çözme becerileri ile yaş grupları arasında farklılaşma olup olmadığını elde etmek amacıyla yapılan testin sonuçları aşağıdaki gibidir:

Tablo 23: Problem Çözmeye Göre Yaş Grupları Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	Yaş	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Problem Ç.	18-28 yaş	101	148,3	7,73	,052
	29-33 yaş	85	151,0		
	34-38 yaş	45	129,8		
	39-43 yaş	49	115,8		

Elde edilen sonuca göre, problem çözme ile yaş grupları arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır ($\chi^2= 7,73$; $p> 0,05$).

Evlilik süresi ile evlilikte problem çözme becerileri arasında farklılaşma olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan analiz sonuçları Tablo 24'te görülmektedir.

Tablo 24: Problem Çözmeye Göre Evlilik Süresi Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Evlilik Süresi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
1 yıldan az	42	138,5	10,4	,01
1-4 yıl arası	134	153,8		
Problem Ç. 5 yıl ve üzeri	48	137,7		
10 yıl ve üzeri	56	112,5		

Çıkan analiz sonucuna göre; problem çözme ile evlilik süresi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2= 10,4$; $p<0,05$). Farklılaşmanın hangi gruplar arasında gerçekleştiğini ortaya çıkarmak amacıyla her bir evlilik süresi ile problem çözme puanları PostHoc Testiyle karşılaştırılmıştır. Sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 25: Evlilik Süresi Puanlarının Betimsel İstatistiği

Evlilik Süresi	$\bar{x}$	SS	N
1yıldan az	,15	,358	280
1-4 yıl arası	,48	,500	280
5 yıl ve üzeri	,17	,378	280
10 yıl ve üzeri	,20	,401	280

Buna göre; problem çözme puan ortalamaları açısından, 1yıldan az ile 1-4 yıl arası arasında, 1-4 yıl arası ile 5 yıl ve üzeri arasında, 1-4 yıl arası ile 10 yıl ve üzeri evlilik süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p= 0,000$, $p<0,05$). Bu farklılık, 1- 4 yıl evlilik süresi lehine gerçekleşmiştir. Evlilik süresi 1-4 yıl arasında olanların problem çözme becerileri puanı ($x= 0,48$), 1 yıldan az ($x=0,15$), 5 yıl ve üzeri ($x=0,17$) ve 10 yıl ve üzeri ($x=0,20$) evlilik sürelerine göre daha yüksek bulunmuştur.

Yapılan diğer analiz sonuçları şöyledir:

Evlilik süresi ve aldatma arasında istatistiksel açıdan bir fark bulunmamıştır ($\chi^2= 3,273$; $p>0,05$). Ayrıca yapılan eğitim düzeyi ile aldatma ($\chi^2= 1,178$; $p>0,05$) ve eğitim düzeyi ile problem çözme ($\chi^2=7,270$; $p>0,05$) arasında da anlamlı bir fark çıkmamıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde; araştırmada elde edilen sonuçların önceki çalışmaların sonuçlarıyla benzerliği tartışma bölümünde, karşılaşılan güçlükler doğrultusunda verilen tavsiyeler de öneriler bölümünde ele alınmıştır.

5.1. Tartışma

Araştırmanın başlıca amacı, güvensiz bağlanma stiline sahip olan evli bireylerin aldatma ve problem çözme becerilerinin incelenmesidir. Diğer bir amaç ise, bağlanma stilleri ile bazı demografik özelliklerin karşılaştırılması ve aralarındaki ilişkinin saptanmasıdır.

Temel amaç doğrultusunda yapılan veri analizleri sonucunda, bağlanma stilleri ile aldatma eğilimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu sonuç, daha önce yapılan Didar Kantarcı'nın yaptığı çalışmanın sonucuyla ters düşmektedir. Kantarcı'nın sonucuna göre, güvensiz bağlanma stiline sahip evli bireylerin aldatma eğilimleri güvenli bağlanma stiline sahip evli bireylerin aldatma eğilimlerinden daha yüksektir⁷³. Diğer taraftan yapılan başka bir çalışmayla elde edilen bulgular tutarlıdır. Buna göre, farklı bağlanma stiline sahip olan evli bireylerin evlilik uyumları ve aldatma eğilimleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır⁷⁴.

Diğer bir temel amaç doğrultusunda, bağlanma stilleri ile evlilikte problem çözme becerileri incelenmiştir ve istatistiksel olarak bir farklılığa rastlanmamıştır. Böylece araştırmanın ikinci hipotezi de reddedilmiştir. Daha önce iki değişken arasında yapılan çalışma bulunmadığından karşılaştırma yapılamamıştır.

Bağlanma stilleri ile bazı demografik özellikler de karşılaştırılmıştır. Bu doğrultuda, katılımcıların cinsiyetlerine yönelik bağlanma stilleri incelenmiştir. Elde edilen sonuca göre, kadınlar erkeklerden daha fazla güvenli bağlanma stiline sahip olarak bulunmuştur. Araştırmada elde edilen bu bulgu, mevcut araştırmaların

⁷³ Kantarcı, a.g.k., <http://www.psikologdidar.com/makale.aspx?mid=16>.

⁷⁴ Çavuşoğlu, a.g.k., ss:88

bulgularıyla farklılık göstermektedir. Atılğan Erözkan'ın uyguladığı çalışmada, erkekler güvenli bağlanma stiline daha fazla sahip olarak bulunmuştur. Bunun nedeni arasında; erkeklerin kadınlara göre başkalarıyla daha rahat yakınlık kurması, başkalarına kolayca güvenebilmesi ve başkalarının onları kabul etmesi veya yalnız kalmaları konusunda kaygı hissetmemeleri gösterilmiştir. Bartholomew ve Horowitz'in bağlanma ve yalnızlıkla ilgili çalışmasında erkeklerin güvenli bağlanma stilini daha fazla geliştirdikleri yönündeki bulguları da Erözkan'ı destekler niteliktedir⁷⁵.

Diğer alt amaçlarından biri ise, bağlanma stilleri ile yaş aralıkları arasındaki ilişkinin saptanmasıdır. Araştırmada çıkan sonuç, aralarında istatistiksel bir ilişki olmadığı yönündedir. Ortaya çıkan bu sonuç, Atılğan Erözkan'ın 2011'de yaptığı çalışmayla tutarlıdır. Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile karar stratejilerini inceleyen Erözkan bağlanma stillerinin yaş düzeyine göre farklılaşmadığını görmüştür⁷⁶. Ergenlerde depresyon ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi inceleyen başka bir araştırmada da aynı sonuç elde edilmiştir.

Bir diğer alt amaç, bağlanma stilleri ile eğitim düzeyleri arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemektir. Elde edilen bulgu sonucu aralarında anlamlı bir fark çıkmadığını kanıtlamaktadır. Bu bulgu, literatürde Hüseyin Yolalan tarafından yapılan araştırmayla benzer sonuç ortaya koymuştur⁷⁷.

Bağlanma stilleri ile gelir düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi de araştırmanın amaçlarındanıdır. Yapılan analiz sonucunda iki değişken arasında istatistiksel anlamlılık çıkmamıştır. Hüseyin Yolalan tarafından 2013'de ergenlerde depresyon ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Onun da çalışma sonuçları elde ettiğimiz sonuçla aynı çıkmıştır. Algılanan sosyoekonomik düzeye göre bağlanma stilleri farklılaşmamaktadır⁷⁸.

⁷⁵ Kim Bartholomew & L. M. Horowitz, *Attachment Styles Among Young Adults: A Test of a Four Category Model*, Journal of Personality and Social Psychology, sayı:61,1991, sa: 226-241.

⁷⁶ Atılğan Erözkan, *Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Karar Stratejileri*, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:3, 2011, ss:74.

⁷⁷ Hüseyin Yolalan, *Ergenlerde Depresyon ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, 2013.

⁷⁸ Yolalan, a.g.k.

Bağlanma stilleri ile evlenme biçimi arasında da anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Kantarcı'nın analiz sonuçlarında da bizim elde ettiğimiz sonuçlarla tutarlıdır.

Aldatma eğilimi ile problem çözme arasında ilişkinin yönünü belirlemek adına korelasyon analizi yapılmış ve düşük pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırmada ek bulgular yer almaktadır. Ek bulgular kapsamında ele alınan değişkenlerden cinsiyet ve aldatma eğilimi ele alınmış ve kadınların aldatma eğilimleri erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu literatürde mevcut olan araştırmalardan farklı olarak ortaya çıkmıştır. Didar Kantarcı ve Damla Kankaya'nın⁷⁹ araştırma bulgularına göre, aldatma eğilimine erkekler kadınlardan daha yüksek oranda yatkınlardır. Kantarcı ve Kankaya'nın çalışmasıyla Hendrick ve Hendrick 'in (2003) yaptıkları çalışma sonuçları birbiriyle paralellik göstermektedir. Çalışmada erkeklerin kadınlara göre tek eşliliği daha az önemsediklerini ve cinsel aldatmaya daha çok eğilimli oldukları vurgulanmıştır⁸⁰.

Çalışma değişkenlerinden problem çözme becerileri ile cinsiyet arasındaki ilişkiye de bakılmıştır. İstatiksel açıdan anlamlı bir sonuç elde edilmemiştir. Bu sonuç önceki çalışmalarla tutarlı çıkmasının yanında (Kasap, 1997⁸¹, Basmacı, 1998⁸², Erdem, 2001⁸³) çeliştiği çalışmalar da bulunmaktadır⁸⁴ (Korkut, 2002)⁸⁵.

Aldatma eğilimi ile yaş arasında farklılaşma olup olmadığını test etmek amacıyla uygulanan analiz sonucunda bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

⁷⁹ Kankaya, a.g.k. ss:138.

⁸⁰ Kantarcı, a.g.k., <http://www.psikologdidar.com/makale.aspx?mid=16>.

⁸¹ Zehra Kasap, *İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Problem Çözme Başarısı İle Problem Çözme Tutumu Arasında İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 1997.

⁸² Suna Kılıç Basmacı, *Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Algulamalarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.

⁸³ Yurdağül Erdem, *Yüksekokul ve Sağlık Meslek Lisesi Mezunu Hemşirelerin Problem Çözme Becerileri*, Yeni Tıp Dergisi, Cilt:18, Sayı: 1, 2001, sa:11-13.

⁸⁴ Korkut, a.g.k. sa: 177-184.

⁸⁵ Asuman, S. Saracaloğlu, Nilgün Yenice, Nuri Karasakaloğlu, *Öğretmen Adaylarının İletişim ve Problem Çözme Becerileri İle Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Arasındaki İlişki*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:6, Sayı:2, 2009, sa: 187-206.

Literatürde, Kubat tarafından yapılan araştırma bulgularında da yaş ile evlilikte aldatma eğilimi arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır⁸⁶.

Ayrıca evli bireylerin problem çözme becerileri ile yaş değişkeni arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç elde edilememiştir. Literatürde, öğretmen adaylarının iletişim ve problem çözme becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmanın bulguları ve benzer diğer çalışmalar da bu çalışmada elde edilen sonucu doğrular niteliktedir (Saracaloğlu ve diğ. 2009, Özkütük ve diğ. 2003)⁸⁷.

Diğer ek bulgu ise, aldatma eğilimi ile evlilik süresi üzerinedir. Saptanan bulgu; iki değişken arasında anlamlı bir fark olmadığı yönündedir. Önceki çalışma bulguları tam tersi yöndedir. Kubat (2012)⁸⁸ ve Çavuşoğlu'nun (2011) yaptıkları çalışmaya göre aldatma eğilimi ile evlilik süresi arasında anlamlı bir farklılık oluşmaktadır. Çavuşoğlu'na göre, evliliğin ilk yıllarında ve 20 yılı geçen evliliklerde aldatma eğilimi artış göstermektedir⁸⁹.

Problem çözme ile evlilik süresi arasında ise istatistiksel açıdan farklılaşma görülmüştür. Bu farklılaşmaya göre; 1yıldan az ile 1-4 yıl arası arasında, 1-4 yıl arası ile 5 yıl ve üzeri arasında, 1-4 yıl arası ile 10 yıl ve üzeri evlilik süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p= 0,000$, $p<0,05$). Güneş 2007'de boşanma sürecindeki eşlerin problem çözme becerilerini incelemiştir. Evlilik süresi, evlenme biçimi, çocuk sahibi olup olmama gibi değişkenler ele alınmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, boşanma sürecindeki eşlerin evlilik süresi ve problem çözme becerileri arasında anlamlı bir sonuca rastlanmamıştır⁹⁰. Böylelikle bizim çalışma bulgularımızın tersi yönünde bir bulgu elde edilmiştir.

⁸⁶ Kubat, a.g.k. ss:96.

⁸⁷ Nilay Özkütük, H. Aydan Silkü, Fatma Orgun, Münevver Yalçinkaya, *Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri*, Ege Eğitim Dergisi, Cilt: 2, Sayı:3, 2003, sa: 1-9.

⁸⁸ Kubat, a.g.k. ss:96.

⁸⁹ Zeynep Şeyma Çavuşoğlu, *Bağlanma Stilleri Evlilik Uyumu ve Aldatma Eğilimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, 2011.

⁹⁰ Derya Kayma Güneş, *Boşanma Sürecindeki Eşlerin Aile İçi İlişkileri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 2007.

Son olarak ele alınan aldatma eğilimi ile eğitim düzeyi arasında ilişkinin saptanması amacıyla uygulanan test sonucunda anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Kantarcı'nın araştırmasında bu bulguya da rastlanmaktadır. Araştırma bulguları aldatma eğiliminin eğitim düzeyine göre değişiklik oluşturmadığını ortaya koymuştur. Bu sonuç bizim ulaştığımız sonuçla paralellik göstermektedir⁹¹.

Problem çözme ile eğitim düzeyi arasında da farklılaşma olmamıştır. Oğuzhan Yavuz uyguladığı çalışmanın sonucunda problem çözme ile eğitim durumu arasında anlamlı bir sonuca varmamıştır. Bu analiz sonucu bizim çalışmamızla tutarlı sonuç vermemiştir⁹².

⁹¹ Kantarcı, a.g.k., ., <http://www.psikologdidar.com/makale.aspx?mid=16>.

⁹² Oğuzhan Yavuz, *Evlilikte Problem Çözme Becerisi ve Evlilik Doyumunun Bilim Sanat Merkezinde Çocuğu Olan ve Olmayan Ebeveynler Açısından Karşılaştırılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, 2015.

5.2. Öneriler

Araştırmanın sonuçları göz önüne alındığında, çıkan sonuçların daha önce yapılan ilgili çalışmaların tersi çıkarması farklılığın örneklem kaynaklı olduğunu akla getiriyor. Çoğunlukta yüksek lisans ve doktora yapan kişilerin araştırmaya katılması sonuçları etkilemiş olabilir. Bu yüzden gelecek çalışmalarda örneklem dağılımında daha dikkatli olunması önerilmektedir.

Araştırmaya katılan erkek ve kadın birey sayısı arasındaki fark da diğer bir sınırlılık arasındadır. Kadın katılımcıların çoğunlukta katılım göstermesi ve erkek katılımcıların çalışmaya ilgisiz kalmaları farklılığı ortaya çıkarmıştır. Bu sebep, kadın-erkek arasındaki farkın incelenmesi için yapılan analiz sonuçlarını etkilemiş olabilir. Bir sonraki çalışmanın bu etkiyi ortadan kaldırarak şekilde ayarlanması daha doğru sonuçlar elde etmek için yararlı olacaktır.

Çalışmada kullanılan kişisel bilgi formu ve 3 ölçek sorularının uzunluğu katılımcıların şikâyet etmesine neden olan bir diğer sorundur. Bu nedenle yarıda bırakılan anketler değerlendirilmeye alınmadığı için katılımcı sayısını tamamlamak zaman kaybına yol açabiliyor. Ölçeklerin kısa formlu olanı ya da aynı kavramı ölçen daha az sorulu bir ölçek tercih edilmesi bu sorunu ortadan kaldırabilir.

Kişisel değerlendirmeye dayalı ölçekler kullanılması ve ölçeklerden bazılarının cinsel içerikli sorular içermesi de çalışmanın sınırlılığıdır. Bu tür sorular katılımı engelleyen faktörler arasındadır. Gelecek çalışmalarda bu tür kavramlar ölçülürken bireysel görüşmeler yapılması daha doğru değerlendirme sağlayabilir.

5.3. Sonuç

Bu çalışmada, güvensiz bağlanma stilinin aldatma ve problem çözme ilişkisi incelenmiştir. 280 katılımcının demografik özellikleri hazırlanan kişisel bilgi formuyla, bağlanma stilleri İlişki Ölçekleri Anketi'yle, aldatma eğilimleri Aldatma Eğilimi Ölçeğiyle ve evlilikte problem çözme becerileri ise Problem Çözme Ölçeği ile ölçülmüştür.

Demografik özelliklerin frekans ve yüzdeleri alınıp tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmanın önemli değişkeni olan bağlanma stilleri ile demografik özellikler arasında analizler yapılmıştır. Bu doğrultuda; katılımcıların cinsiyete göre bağlanma stilleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşmuştur. Bu farklılığa göre, kadınlar erkeklerden daha çok güvenli bağlanma stiline sahip olarak bulunmuştur. Aynı zamanda, katılımcıların yaş aralıklarına göre bağlanma stillerinde de anlamlı bir fark saptanmıştır. 18-28 yaş arasında olan bireyler daha fazla güvenli bağlanma stiline sahip olarak bulunmuştur.

Diğer taraftan, katılımcıların eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve evlenme biçimlerine ile bağlanma stilleri arasında herhangi bir istatistiksel farka rastlanmamıştır.

Ek bulgulara göre; cinsiyet ve aldatma eğilimi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre, kadınların aldatma eğilimi erkeklerin aldatma eğilimlerinden yüksek çıkmıştır. Bunun yanında, cinsiyet ve problem çözme ilişkisi arasında önemli bir farka rastlanmamıştır. Dahası, aldatma eğilimi ile yaş arasında ve problem çözme ile yaş faktörü arasında da istatistiksel bir farklılaşma bulunmadı.

Aldatma ve evlilik süresi arasında anlamlı bir fark çıkmazken problem çözme ile evlilik süresi arasında istatistiksel açıdan fark bulunmuştur. Buna göre, 1 yıldan az ile 1-4 yıl arası arasında, 1-4 yıl arası ile 5 yıl ve üzeri arasında, 1-4 yıl arası ile 10 yıl ve üzeri evlilik süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır. Bu farklılık, 1- 4 yıl evlilik süresi lehine gerçekleşmiştir.

Aldatma eğilimi ile evlilikte problem çözme arasında yapılan analiz, aralarında düşük, pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır. Yani, aldatma eğilimi arttıkça problem çözme becerileri de artmaktadır.

Araştırmanın temel sorusu doğrultusunda bağlanma stilleri ile aldatma ve problem çözme ilişkisine bakılmıştır. Sonuç aralarında herhangi bir ilişki olmadığı yönünde çıkmıştır.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, M.D.S., **Attachment Beyond Infancy**, American Psychologist, Cilt:44, Sayı: 4, 1989, sa: 709 – 716.
- Ak, İ. S., *Çocuklarda problem çözme becerileri nasıl geliştirilir?*, http://www.bebek.com/cocuklarda-problem-cozme-becerileri-nasil-gelistirilir_m, (07.03.2016).
- Akbıyık, C., **Problem Çözme – Öğretim İlke ve Yöntemleri**, <http://slideplayer.biz.tr/slide/8976903/>, (09.03.2016).
- Akgün, R., Polat Uluocak, G., **Evlilikte Etkili İletişim ve Problem Çözme: Bir Toplum Merkezindeki Kadınlarla Gerçekleştirilen Grup Çalışması**, Aile ve Toplum Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 23, 2010, sa: 9-22.
- Akkök, F., Bacanlı, H., **Çocuklarda Problem Çözme Becerilerinin Geliştirilmesi**, http://tnoterlerbirliigiortaokulu.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/06/06/734318/i_cerikler/cocuklarda-problem-cozme-becerilerinin-gelistirilmesi_181546.html, (07.03.2016).
- Aksu, D., **Bağlanma Stilleri**, <http://didemaksu.terapi.com/2011/02/07/baglanma-stilleri/>, (30.01.16).
- Allen, E. S., Rhoades, G. K., Stanley, S. M., Markman, H. J., Williams, T., Melton, J., Clements, M. L., **Premarital Precursors of Marital Infidelity**, Family Process, Cilt:47, Sayı:2, 2008, sa:243-259.
- Altuntaş, O., Altınova, H., **Farklı Engel Grupları Olan Kadınların Bağlanma Stilleri**, Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Cilt:10, Sayı: 3, 2015, sa: 97-114.
- Bartholomew, K. & Horowitz, L. M. **Attachment Stlyes Among Young Adults: A Test of a Four Category Model**, Journal of Personality and Social Psychology, sayı: 61, 1991, sa: 226-241.

- Basmacı, S. K., **Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Algılamalarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
- Beck L., and Madresh, E, A., **Romantic Partners and Four-Legged Friends: An Extension of Attachment Theory to Relationships with Pets**, Anthrozoos, Cilt:21, Sayı:1, sa:43-59.
- Bilge, F., Arslan, A., Doğan, Ş., **Ankara İli Sığınma Evi'ne Başvuran Kadınların erProblem Çözme Becerilerini Değerlendirmeleri, Kızgınlık, Umut Ve Özsaygı Düzeyleri**, Eğitim ve Bilim Dergisi, Cilt: 26, Sayı:120, 2001, sa: 55-63.
- Bilici, Z., **Çocuk Sahibi Olan ve Olmayan Ailelerin Problem Çözme Becerilerinin ve Yaşam Doyumlarının Karşılaştırılması**. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 2009.
- Bowlby, J., **Attachment and Loss Volume 1: Attahcment**, (Baskı sayısı:2), Basic Books, New York, 1969.
- Bozkurt, İ., **Sorun Çözme Becerisi**, <http://www.psikoaktif.com/makale-detay/50-sorun-cozme-becerisi-ve-terapisi.html>, (07.03.2016).
- Buss, D. M., Shackelford, T. K., **Susceptibility to Infidelity in the First Year of Marriage**, Journal of Research in Personality, Cilt: 31, Sayı: 2, 1997, sa: 193-221.
- Canel, A. N., **Aile Yaşam Becerileri**, (2.baskı), T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2012.
- Cast, A. D., Schweingruber, D., Berns, N., **Childhood Physical Punishment and Problem Solving in Marriage**, Journal of Interpersonal Violence, Cilt:21, Sayı:2, 2006, sa: 244-261.

- Cramer,R.E., Lipinski, R.E., Meteer,J.D., Houska,J.A:, **Sex Differences in Subjective Distress to Unfaithfulness: Testing Competing Evolutionary and Violation of Infidelity Expectations Hypotheses**, Journal of Social Psychology, 148, 4, 2008, sa: 389-405.
- Çavuşoğlu, Z. Ş., **Bağlanma Stilleri Evlilik Uyumu ve Aldatma Eğilimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, 2011.
- Çıkılı, Uytun, M., Öztop, D.B., Eşel, E., **Ergenlik ve Erişkinlikte Bağlanma Davranışının Değerlendirilmesi**, Düşünen Adam The Journal of Psychiatry cjdand Neurological Sciences, Sayı:26, 2013, sa:177-189.
- Duman Temel, E., **Evli Kadın ve Erkeklerde Aldatmanın Tipi- Affetme, Pozitif Duygu-Affetme ve Baş Etme- Affetme İlişkilerinde Evlilik Doyumunun Aracı Rolü**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 2013.
- Erdem, Y., **Yüksekokul ve Sağlık Meslek Lisesi Mezunu Hemşirelerin Problem Çözme Becerileri**, Yeni Tıp Dergisi, Cilt:18, Sayı: 1, 2001, sa:11-13.
- Erdoğmuş, N., **İlköğretim Yöneticilerinin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.
- Ergin, E., **Aldatmanın Yaralarını Sarmak Mümkün Mü?**, <http://kortopsikoloji.com/dergi/aldatmanin-yaralarini-sarmak-mumkun-mu> , (21.02.2016).
- Erözkan, A. **Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Karar Stratejileri**, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:3, 2011, ss:74.
- Ersoy, Kart, M., **Yetişkin Bağlanma Stilleri ve Çalışma Davranışı: Hekimlerle Yapılan bir Çalışma**, Mülkiye Dergisi, Cilt:28, Sayı: 245, 2002.

Ersoy, M. A., **Neden Evleniyoruz? Evlilik Nedenleri**, <http://www.ruhikizi.com/giris-neden-evleniyoruz-evlilik-nedenleri-makalesi42.html>, (04.01.2016)

Erus, S. M., **Evli Bireylerin Problem Çözme Becerilerinin Ve İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlarının Evlilikte Öz Yeterliklerini Yordaması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2013.

Gelbal, S., **Problem Çözme**, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:6, 1991, sa: 167-173.

Goodman, S. H., Barfoot, B., Frye, A. A., and. Belli, A. M., **Dimensions of Marital Conflict and Children's Social Problem-Solving Skills**, Journal of Family Psychology, Cilt: 13, Sayı: 1, 1999, sa:33-45.

Güçlü, N., **Lise Müdürlerinin Problem Çözme Becerileri**, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 160, 2003.

Gümüş, H., **Evli Bireylerin Sosyal Destek Düzeyleri İle Yaşam Doyumları Ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki ilişki**, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 3, 2015, s.a: 1-13.

Güneş, D. K., **Boşanma Sürecindeki Eşlerin Aile İçi İlişkileri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 2007.

Güven, N., **İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Evlilikte Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumu İle İlişkisi**, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, 2005.

Güven, N., Sevim,S.A., **İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Algılanan Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumunu Yordama Gücü**, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, Cilt:3, Sayı:28, sa:1-13.

- Hahlweg, K., Revenstorf D., ve Schindler, L., **Effects of Behavioral Marital Therapy on Couples' Communication and Problem-Solving Skills**, Journal of Consulting and Clinical Psychology, Cilt: 52, Sayı: 4, 1984, sa: 553-566.
- Hazan, C., Shaver, P.R., **Bağlanma (Yakın İlişkilerle İlgili Araştırmalar İçin Bir Çerçeve)**, Psychological Inquiry, Sayı:1, 1995, sa: 1-49.
- Hünler, O. S., Gençöz, T., **Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü**, Türk Psikoloji Dergisi, Cilt:18, Sayı:51, 2003, sa:99-108.
- İbrahimoglu, D., **Evlilik Kavramı Evlilik Nedir?**, <http://www.psikoenerji.com/makaleler/evlilik-kavrami>, (04.01.2016).
- İlhan, T., Özdemir, Y., **Beliren Yetişkinlerde Yaş, Cinsiyet ve Bağlanma Stillerinin Kimlik Statüleri Üzerindeki Yordayıcı Rolü**, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:19, 2012, sa: 227-241.
- Jeanfreau, M. M., Jurich, A. P., Mong, M. D., **Risk Factors Associated with Women's Marital Infidelity**, Contemp Fam Ther, Sayı:36, 2014, sa: 327-332.
- Kankaya, D., **Evli Bireylerde Aldatma Eğilimi ve Cinsel Yaşantılar**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, 2015.
- Kantarcı Boğda, D., **Aldatma**, <http://www.psikologdidar.com/makale.aspx?mid=16> , (21.02.2016).
- Kaptan, F., Korkmaz, H., **Türkiye’de Hizmet Öncesi Öğretmenlerin Problem Çözme Becerilerine Yönelik Algıları Üzerine Bir İnceleme**, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü-Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara / TÜRKİYE.

- Kasap, Z., **İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Problem Çözme Başarısı İle Problem Çözme Tutumu Arasında İlişki**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 1997.
- Kaya, S. N., **Problem Çözme Becerisi**, <http://slideplayer.biz.tr/slide/2732197/> , (09.03.2016).
- Keçe, C., **Aldatmanın Nedenleri, Türleri**, <http://cemkece.com.tr/m-aldatmanin-nedenleri.html>, (21.02.2016).
- Keçe, C., **Aldatmaya Yönelten Etkenler**, <http://cemkece.com.tr/m-erkekleri-aldatmaya-yonelten-etkenler.html>, (25.02.2016).
- Kokkinos, C. M., **Bullying and Victimization in Early Adolescence: Associations With Attachment Style and Perceived Parenting**, Journal of School Violence, Sayı:12, 2013, sa:174–192.
- Korkut, F., **Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri**, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:22, 2002, sa:177-184.
- Kubat, D. E., **Evli Bireylerde Aldatma Eğilimi ve Evlilik Doyumu İlişkisinin İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, 2012.
- McNulty, J.K., Russell, V.M., **When ‘Negative’ Behaviors Are Positive: A Contextual Analysis of The Long-term Effects of Problem-Solving Behaviors on Changes in Relationship Satisfaction**, Journal of Personality and Social Psychology, Cilt: 98, Sayı:4, 2010, sa:587-604.
- Morsünbül, Ü., Çok, F., **Bağlanma ve İlişkili Değişkenler**, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, Cilt: 3, Sayı: 3, 2011, sa: 553-570.

Özay, M., **Evlilik Üzerine**, <https://www.doktorsitesi.com/makale/evlilik-uzerine>, (04.01,2016).

Özcan, S. G., **Evli Bireylerin Cinsiyete Göre Aldatma Eğilimleri, Evlilik Doyum Düzeyleri ve Cinsel Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, 2014.

Özkütük, N., Silkü, H. A., Orgun, F., Yalçinkaya, M., **Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri**, Ege Eğitim Dergisi, Cilt: 2, Sayı:3, 2003, sa: 1-9.

Pekcan, G., **Aldatmada Cinsiyet Farkı**, <http://www.psikolojist.com/makaleler/aldatmada-cinsiyet-farki>, (21.02.2016).

Saracaloğlu, A. S., Yenice, N., Karasakaloğlu, N., **Öğretmen Adaylarının İletişim ve Problem Çözme Becerileri İle Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Arasındaki İlişki**, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:6, Sayı:2, 2009, sa: 187-206.

Sezen, L., **Türkiye’de Evlenme Biçimleri**, A.Ü Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı: 27, Erzurum 2005, sa.185-195.

Shackelford, T., K., Besser, A., Goetz, A. T., **Personality, Marital Satisfaction, and Probability of Marital Infidelity**, Individual Differences Research, Cilt:6, Sayı:1, 2008, sa:13-25.

Sullivan, K.T., Pasch, L.A., Johnson, M.D., Bradbury, T.N., **Social Support, Problem Solving and The Longitudinal Course of Newlywed Marriage**, Journal of Personality and Social Psychology, Cilt:98, Sayı:4, sa: 631-644.

Sümer, N., Güngör, D., **Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örneklemini Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma**, Türk Psikoloji Dergisi, Cilt:14, Sayı: 43, 1999, sa: 71-106.

- Sümer, N., **Yetişkin Bağlanma Ölçeklerinin Kategoriler ve Boyutlar Düzeyinde Karşılaştırılması**, Türk Psikoloji Dergisi, Cilt:21, Sayı:57, 2006, sa: 1-22.
- Tetik, S., Açıkgoz, A., **Duygusal Zeka Düzeyinin Problem Çözme Becerisi Üzerindeki Etkisi: Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama**, Electronic Journal of Vocational Colleges, Umyos Özel Sayı, 2013, sa: 4-5.
- Turan, F., **Aile Bütünlük Duygusunun Ve Eş Desteğinin Evlilikte Problem Çözme Becerisini Yordaması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 2015.
- Tuttle, J. D., Davis, S. N., **Religion, Infidelity and Divorce: Reexamining the Effect of Religious Behavior on Divorce Among Long- Married Couples**, Journal of Divorce and Remarriage, Cilt: 56, Sayı: 6, 2015, sa: 475-489.
- Tüzün, O., Sayar K., **Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji**, Düşünen Adam Dergisi, Sayı:19, 2006, sa: 24-39.
- Ünalı, A., **Aldatma Yazı Dizisi-Sabah Gazetesi**, <https://mehmetsungur.com.tr/2013/07/15/aldata-yazi-dizisi-sabah-gazetesi/>, (29.02.2016).
- Yabancı, S., **Aldatma Psikolojisi ve Tedavisi**, <http://serhatyabanci.com/Makale-a-Aldatma-psikolojisi-ve-.php>, (21.02.2016).
- Yavuz, O., **Evlilikte Problem Çözme Becerisi ve Evlilik Doyumunun Bilim Sanat Merkezinde Çocuğu Olan ve Olmayan Ebeveynler Açısından Karşılaştırılması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, 2015.
- Yolalan, H., **Ergenlerde Depresyon ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, 2013.

EKLER

Ek.1 Kişisel Bilgi Formu

Bu bilgi formu, Beykent Üniversitesi Klinik Psikoloji Bölümü yüksek lisans tez çalışması için hazırlanmıştır. Her bir ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derecede katıldığınızı ya da katılmadığınızı cevaplamak için ayrılan yere (X) koyarak işaretleyiniz. **İşaretsiz ifade bırakmayınız.** Sorunları cevaplarken içten olmanız ve doğru cevaplar vermeniz araştırmanın niteliği açısından önemlidir. Verilen tüm bilgiler gizli tutulacaktır. Katıldığınız için teşekkürler...

Cinsiyetiniz: () K

() E

Yaşınız:.....

Eğitim durumunuz: () İlkokul mezunu

() Lise mezunu

() Üniversite mezunu

() İleri eğitim mezunu (master / doktora)

Gelir Düzeyiniz: () Düşük

() Orta

() Yüksek

Evlenme biçiminiz: () Flört

() Görücü usulü

() Görücü + Flört

() Diğer:.....

Eşinizle ilişkiniz başladıktan kaç ay/yıl sonra evlendiniz?yıl.....ay

Ne kadar süredir evlisiniz?yıl.....ay

Çocuk sayısı:

Ek.2 İlişki Ölçekleri Anketi

Aşağıda yakın duygusal ilişkilerinizde kendinizi nasıl hissettiğinize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler ve benzerleridir. Lütfen her bir ifadeyi bu tür ilişkilerinizi düşünerek okuyun ve her bir ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını aşağıdaki 7 aralıklı ölçek üzerinde değerlendiriniz. Seçtiğiniz sayıyı yuvarlık içine alınız.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

Beni hiç

Beni kısmen

Tamamıyla

tanımlamıyor

tanımlıyor

beni tanımlıyor

1.Başkalarına kolaylıkla güvenemem.	1---2---3---4---5---6---7
2.Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.	1---2---3---4---5---6---7
3.Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.	1---2---3---4---5---6---7
4.Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.	1---2---3---4---5---6---7
5. Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.	1---2---3---4---5---6---7
6. Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık kurmak istiyorum.	1---2---3---4---5---6---7
7.Yalnız kalmaktan korkarım.	1---2---3---4---5---6---7
8. Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.	1---2---3---4---5---6---7
9. Başkalarına tamamıyla güvenmekte zorlanırım.	1---2---3---4---5---6---7
10. Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.	1---2---3---4---5---6---7
11. Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.	1---2---3---4---5---6---7
12. Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.	1---2---3---4---5---6---7
13. Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.	1---2---3---4---5---6---7
14. Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.	1---2---3---4---5---6---7
15. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.	1---2---3---4---5---6---7
16. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.	1---2---3---4---5---6---7
17. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.	1---2---3---4---5---6---7

Ek.3 Aldatma Eğilimi Ölçeği

Bu ölçekte, evliliğiniz ile ilgili duygu ve düşüncelerinizi değerlendirmeniz istenmektedir. Her bir ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derecede katıldığınızı ya da katılmadığınızı cevap için ayrılan yere (X) koyarak işaretleyiniz.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Eşimle iletişim çatışması yaşadığım dönemlerde, beni anlayacak bir partner isterim.					
2. Eşimle düzenli aralıklarla cinsel ilişkiye giremediğimde (iş seyahatleri vs.), bu dönemlerde başkasıyla birlikte olmayı deneyebilirim.					
3. Zaman zaman, beni daha mutlu edebilecek bir başkasıyla birlikte olmayı düşünürüm.					
4. Eşimden aldığım cinsel doyum düşük olsa da, başkasıyla birlikte olmayı düşünmem.					
5. Evliliğimi artık kurtaramayacağımı hissettiğimde (her şeye rağmen devam edecek ya da boşanmayla sonuçlanacak), hayatımda başka birinin olması için açık kapı bırakırım.					
6. Eşim kendine ayrı bir sosyal çevre edinip onlarla yoğun bir ilişki içine girdiğinde; ben de ortak ilgilerimizi, hobilerimizi paylaşacağım bir partnerle vakit geçirmeyi deneyebilirim.					
7. Eşimden daha güzel/yakışıklı, çekici bir partnerle birlikte olmayı da düşünürüm.					
8. Giderek eşime olan sadakatim azalıyor.					
9. Evliliğimdeki romantizm bitse de, bunu bir başkasıyla gidermeyi düşünmem.					
10. Eşimden başka bir partneri düşünmek bile kendimi suçlu hissetmeme neden olur.					
11. Sevgi, anlayış ve desteğe ihtiyacım olduğunda; yine de bu isteğime eşimden başka bir partnerin karşılık vereceğine inanmıyorum.					
12. Eşimle yaşayamadığım fantezileri gerçekleştirebileceğim bir teklif aldığımda, bunu değerlendirebilirim.					
13. Eşimin kıskanç davranışları, başka bir partnere yönelmeme neden olabilir.					
14. Salt farklı bir heyecan yaşamak için, eşimden başkasıyla birlikte olmam.					
15. Tek eşlilik bana göre değil.					
16. Eşimden ayrılmayı düşünsem de, başka biriyle birlikte olmam.					

17. Evliliğimdeki mutsuzluğun, başkasıyla birlikte olmama neden olacağını sanmıyorum.					
18. Eşimin fiziksel çekiciliği azalsa da, başka bir insanı çekici olduğu için tercih etmem.					
19. Eşimin yoğun ilgisi, beni başka bir partnere itebilir.					
20. Eşimle anlaşamam da “keşke başka biriyle evli olsaydım” diye düşünmem.					
21. Eşim bakımsız olduğunda, bakımlı ve hoş biriyle birlikte olmayı isterim.					
22. Eşim karı-koca rolünü, ana-baba rolünün arkasına atarsa başkasıyla birlikte olabilirim.					
23. Evliliğimi hiçbir koşulda riske atmam.					
24. Eşimin başka biriyle birlikte olduğunu öğrensem, ben de bir başkasıyla birlikte olmayı denerim.					
25. İlişkimiz rutinleştğinde yeni heyecanlar yaşamak için başkasıyla birlikte olabilirim.					
26. Elimde olmadan, salt ortamın uygun olması nedeniyle; başkasıyla birlikte olabilirim.					
27. Eşim bana zaman ayırmasa da, hayatıma başka bir partneri almayı düşünmem.					
28. Karşımdaki insan istedi diye, onunla birlikte olmam.					
29. Eşim başkasıyla birlikte olmamı hak ediyor.					
30. Eşim geçici cinsel işlev bozukluğu yaşarsa, cinsel ilişki için bir başkasıyla birlikte olmayı düşünürüm.					

Ek.4 Evlilikte Problem Çözme Ölçeği

Aşağıda evlilikte karşılaştığınız problemleri (sorunları) çözme konusunda kendinizi nasıl gördüğünüze ilişkin 9 soru bulunmaktadır. Bu soruların her birinin karşısında 1’den 5’e kadar sayılar yer almaktadır. Her cümleyi dikkatlice okuyunuz ve evlilikte karşılaştığınız problemleri (sorunları) çözme becerinizi nasıl algılıyorsanız buna en uygun seçeneği çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz.

1	Diğer çiftlere kıyasla, kendi sorun çözme becerinizden ne kadar eminsiniz?	Hiç emin değil (1) (2) (3) (4) (5) Çok emin
2	Çözümlerinizi, ilişkideki sorunlarda ne derece etkilidir?	Çok etkisiz (1) (2) (3) (4) (5) Çok etkili
3	Eşinize, bir sorun için bir çözüm önerme konusunda, kendinizi ne kadar rahat hissedersiniz?	Çok rahatsız (1) (2) (3) (4) (5) Çok rahat
4	İlişkinizde karar verme sürecine ne kadar katkınız olur?	Hiç (1) (2) (3) (4) (5) Çok
5	Evliliğinizde karar verme sürecinden ne kadar mutlusunuz?	Çok mutsuz (1) (2) (3) (4) (5) Çok mutlu
6	Eşinizle sorunları tartışırken, eşiniz sizin duygularınızı ne kadar iyi anlar?	Asla (1) (2) (3) (4) (5) Her zaman
7	Sorunlara getirilen çözümlerden ne kadar memnunsunuz?	Hiç memnun (1) (2) (3) (4) (5) Çok memnun Değil
8	Eşinizle birlikte sorun çözmeye çalışmak konusunda kendinizi ne kadar rahat hissediyorsunuz?	Çok rahatsız (1) (2) (3) (4) (5) Çok rahat
9	Bir çift olarak ilişkideki farklılıklar ya da sorunları çözme konusunda kendinizi nasıl değerlendirirsiniz?	Çok etkisiz (1) (2) (3) (4) (5) Çok etkili

ÖZGEÇMİŞ

7 Temmuz 1988, Bingöl ili Kiğı ilçesi doğumluyum. İlkokul, lise ve üniversite hayatım 5 yaşında geldiğim İstanbul ilinde geçti. 2013'te İstanbul Bilgi Üniversitesi Psikoloji Bölümünü bitirdikten sonra alanım üzerine bir süre çalıştım. 2014'te Beykent Üniversitesi Klinik Psikoloji yüksek lisans eğitimine başladım.

Sübiye YILMAZ

